

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◀ Godišnja pretplata 50 din ◀ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◀ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◀ Račun Poštanske štedionice br. 57.686
◀ Oglasi po ceniku ◀ Rukopisi se ne vraćaju ▶

Beograd, 6 avgusta 1938

God. IX ◀ Broj 30

Izgraditi i braniti

— Po X svesokolskom sletu u Pragu —

Sve aktivnosti naše u državnom i narodnom životu teku danas pod teretom izvanredno teške zbilje; teku uzbuđljivo, u nekom potmulom huku, kao ona voda sa planine. Ta zbilja, istina, ocrta se zasada samo u slutnjama, u nemiru i nelagodnom očekivanju onog, što može doći. Ali već i to dovoljno je, da dađe sumoran izgled mnogim stvarima oko nas. I da nam kaže sasvim jasno: **biti spreman, silan, jak, napeti i dovesti snage do vrhunca, ne znači više neku opasnu pretenziju, nego nojosnovniji akt nužde za samoodržanjem.**

Ta spoznaja možda zvuči i suviše oporo za ovaj naš vek humanosti i civilizacije, ali ona proizlazi neumoljivo iz svih fakata i okolnosti, što se razvijaju pored nas. Posle njih ne ostaje ni sumnje, da je došao kraj onoj dobronamernoj i varljivoj iluziji o mirnim i prosvetnim penetracijama ljudskog roda. Prekinula se i ona idila, lepi san o opštoj i kolektivnoj bezbednosti, pa se opet stalo pred neizvesna predvečerja, kada samo sopstvenom snagom treba iskupljivati svoju sudbinu i na rođenoj muči zidati tvrde barijere svog narodnog opstanka i budućnosti.

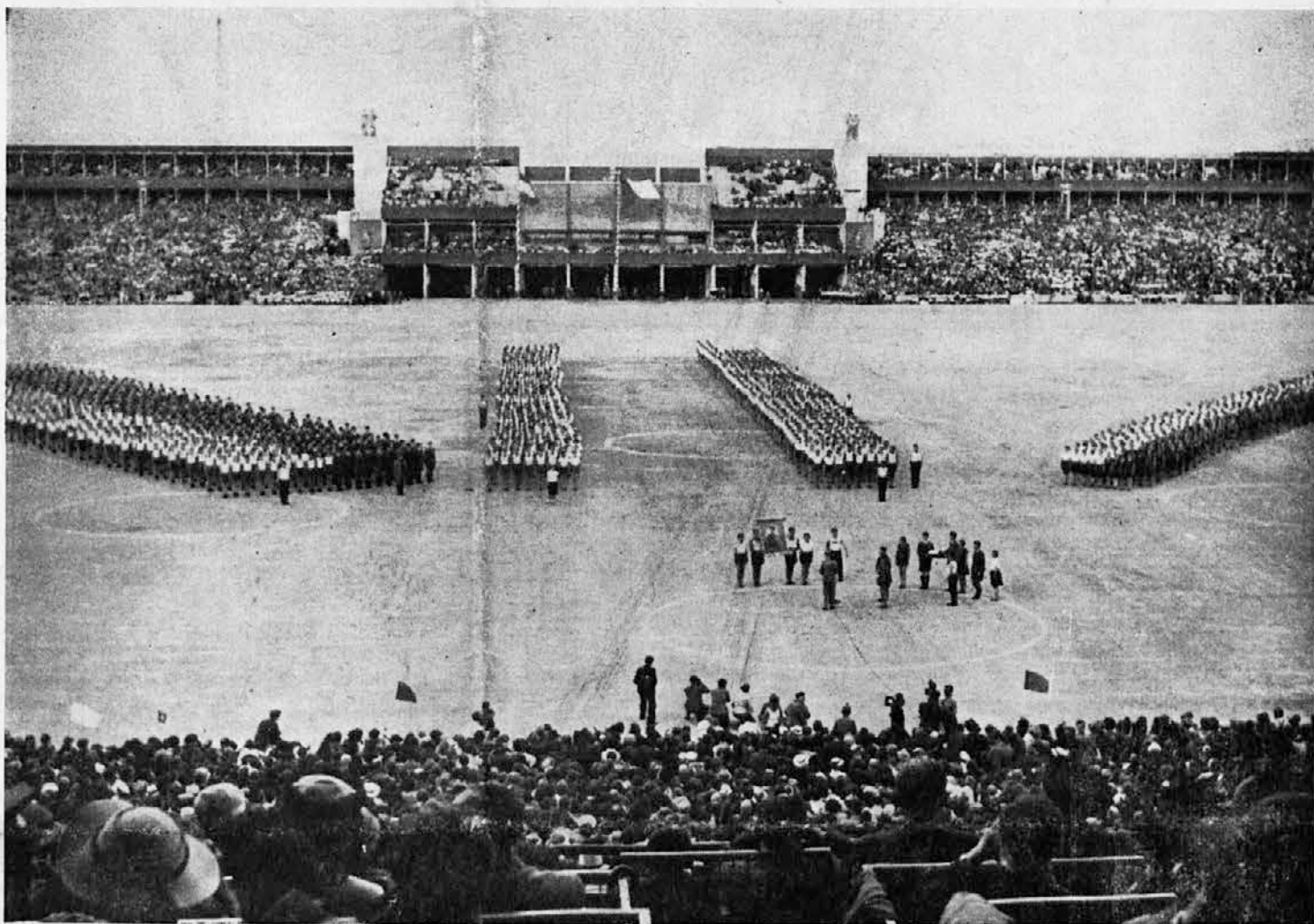
U tom hodu događaja, kako se danas nagoveštava, Sokolstvu bez sumnje pripada velika i odgovorna uloga. Ono se zateklo na najizloženijoj poziciji, na mestu **prethodnice**. I već po tome njegove odgovornosti izvanredno su uvećane, pa spram njih ono treba da **odredi i svoje dužnosti**; da ih postavi **razgovetno i jasno**, i da na njih priligne sa onom ozbiljnošću, koja će dati najvišu meru svih kulturno-nacionalnih i viteških njegovih zanimanja.

A te dužnosti za Sokolstvo nisu ni nove, ni nepoznate. One već izvire iz duha, tradicije i ideoloških osnova celog sokolskog života. I imaju uvek isti smisao: **da se bude uz narod i rođan, nosilac njegovih težnji, da se bude važan činilac u spremanju njegove veličine i vazda budan čuvar njegovih tekovina i sudbine.**

Iz tih viših pobuda poticala su sva sokolska nastojanja i izrastale sve sokolske dužnosti, ravnajući se uvek prema vitalnim potrebama narodne celine, a ne prema časovitom oportunitetu. I dući tim putem, sokolski rad u razna vremena prolazio je i kroz različite faze. Najpre, u jedno doba, on se sav iscrpljivao u razgrađivanju, u obaranju tuđinske vlasti i poretka. A danas, međutim, taj rad treba da je konstruktivan i drukčiji od onog u prošlosti: **da se sav založi u stvaranju, u izgradnji i u obrani onog što je svoje, a što se sa toliko muke steklo.** To daje jedan novi vid u sprovođenju sokolskih zadataka i dužnosti, izražen tako jasno na ovogodišnjem sletu u Pragu sa devizom: **Izgraditi i braniti.**

A graditi, biti neimar svoje sudbine, ne može se lepim rečima, nego teško ostvarljivim delima. I zato u ovom času Sokolstvu je potreban jedan nov i ognjevit zamah. Potrebno je da se prikupe sve njegove sile, kako bi se značajkim, konstruktivnim radom unapred pripremio lik stvari, koje dolaze. Ništa više ne treba da bude ostavljeno posledicama slučaja, nego pored svih mutnih bespuća da se izlazi i dolazi naše jasne volje i iz posledica naše spretnje i doraslosti. U tom pravcu treba zapeti sve napore: **da se nizom traj-**

Svečana izmena darova između naraštaja i članstva Saveza SKJ i ČOS na sletu u Pragu

nih i temeljitih sokolskih dela naša narodna stvarnost učini što boljom, sigurnijom, naprednijom.

Pred tim velikim poslom stoji danas i jugoslovensko Sokolstvo, da na njemu iskaže svoju pravu vrednost i položi svoj najteži ispit. I to na oba sektora: **jugoslovenskom i slovenskom.**

Od njega se traži da na realan način, faktima i delima, opravda svoja učenja, vršena kroz tolike decenije. I preko njih da utisne svoj, večan i neizmisljiv beleg nastupajućoj epohi. Jedino tako, putem besprekidnih inicijativa i stvaranja, ono će moći efikasno dokazati, da lepa i uzvišena načela sokolska

nisu neki mrtvi ukrasi, ispisani po zidovima sokolskih dvorana, nego da su to živa i spontana verovanja, koja zaista čine postulate jednog istinskog života, sokolskog.

Radeći tako, u stalnom nezadovoljstvu sa postignutim, Sokolstvo treba da da primer pregalaštva do samozataje.

To od njega naročito traži ova tegobna stvarnost jugoslovenska. U njoj se ostalo bez jasnih vidika, bez smišljenih pregnuća, a sva njena afirmisanja nisu u stanju da uspokoje. I premnogo se u njoj nakupilo neke čudne malaksalosti, neshvatljivih čeznuća, nemogućih i neobičnih pomeranja. Kroz sva ta uska, netolerantna zbivanja treba zaustaviti nečim silnijim i jačim: **verom i pouzdanjem**. A baš to dvoje u Sokolstvu predstavlja onaj zakon, koji svakad nosimo u sebi, a koji čini, da se sve prepreke i spoticanja ili lome ili preskaču. Tako neka bude i danas. Ne-ka i danas ta vera, što u Sokolstvu stasa, otera svu nevericu ovih naših dana. I neka to pouzdanje pregazi sve sumnje i malodušja, baš kao i nekad, jer ga pali vatra one iste krvi, što potiče od poroda i kolena junačkog. Kada se to dvoje u nama opet uspravi, u sumornu sliku naše stvarnosti unese se iznova ono, što joj toliko fali: **onaj vekovni, stari, ali u nama učtkani heroizam, bez koga nema ni stvaranja nacionalnog poretka**, bez koga nema ni poštovanja, koje bi preseklo samožive egoizme, ni elana za savršenijim i boljim, a bez njega također nije moguće zasnovati ni onu bolju, moralno-etičku podlogu našem radu i stremljenjima, koju je brat Laza Popović u jednoj prilici tako lepo definisao rečima: **Manje iskati, više dati**.

Tek onda, kada po uzletu i po heroizmu naših jugoslovenskih pregnuća budemo dorasli za ova velika i teška vremena, moći ćemo kako treba **odgovoriti i našoj slovenskoj dužnosti**. Ona sve jače pritište ne samo naše save-
sti, nego postaje životni narodni interes. A njoj odgovoriti, odužiti se nije moguće više samo pesmom i iluzijama; traže se vidna i ubedljivija dela, ako se zaista želi da „Sloveni još žive”. Naš udeo, naš tribut u budućoj slovenskoj solidarnosti neće se stoga meriti po praznim rečima i simpatijama od prilike do prilike; on će se ceniti samo po onoj istinskoj meri snage i poštovanja, sa kojom ćemo znati čuvati i braniti opštu slovensku stvar. Jer prilike oko nas i u svetu iziskuju jedan mnogo teži i realniji izraz sveslovenskog bratstva; traže, da se to bratstvo vidi kroz lik stvari, kroz prizmu događaja, kako bi bilo osvedočeno i efikasno. Tada se ni male udobnosti neće moći više sprečavati ispred velikih istina, od kojih je najveća: **da bez slovenske nema ni jugoslovenske budućnosti**.

Na izuzetno ubedljiv način, u onim velebnim danima X svesokolskog sleta, mi smo došli u položaj da to duboko osetimo i u punoj zbilji proživimo. Iza svih ovih spoljnih manifestacija, toliko lepih i emotivnih, tražilo se nešto više: **da živi duh govori**.

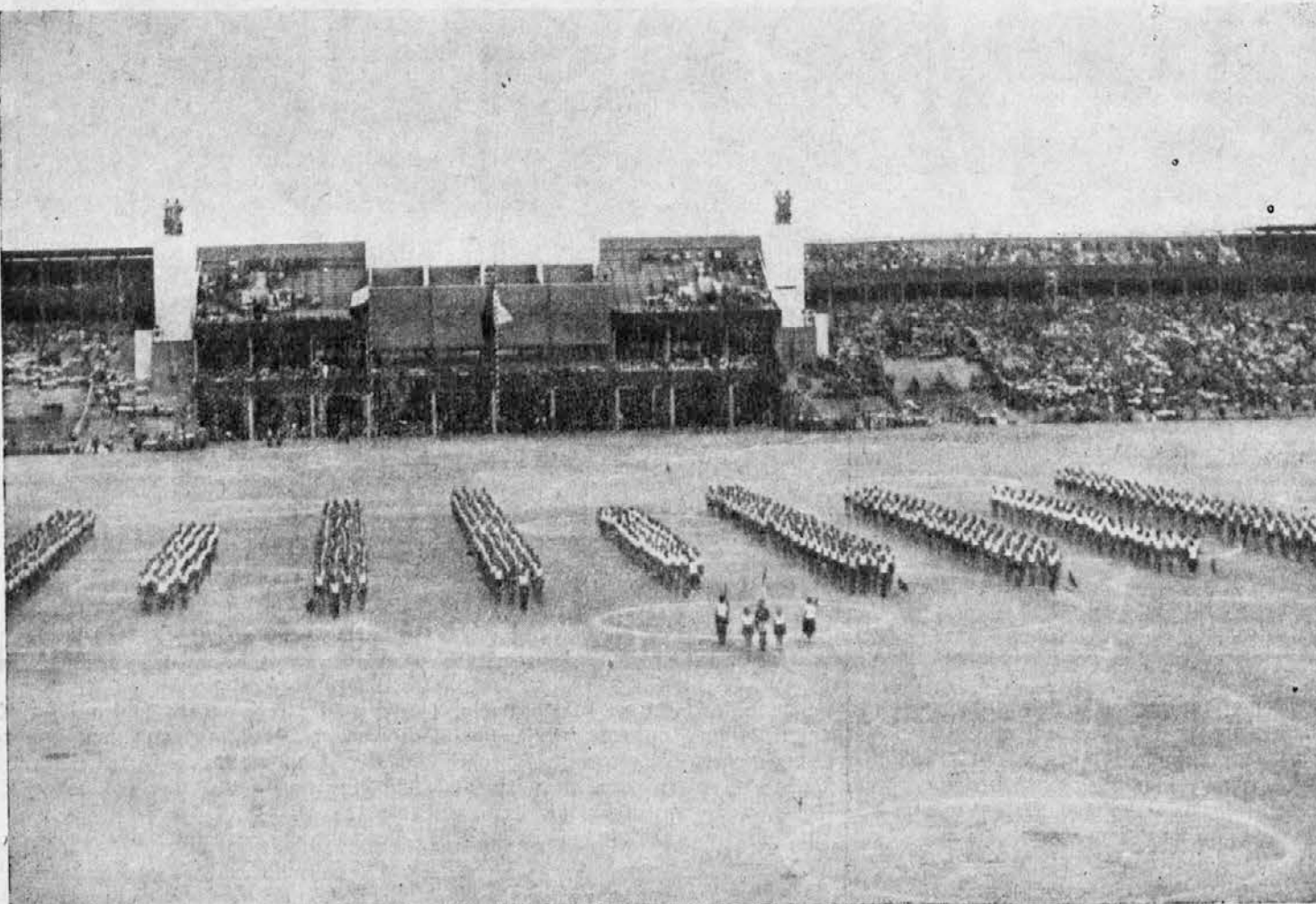
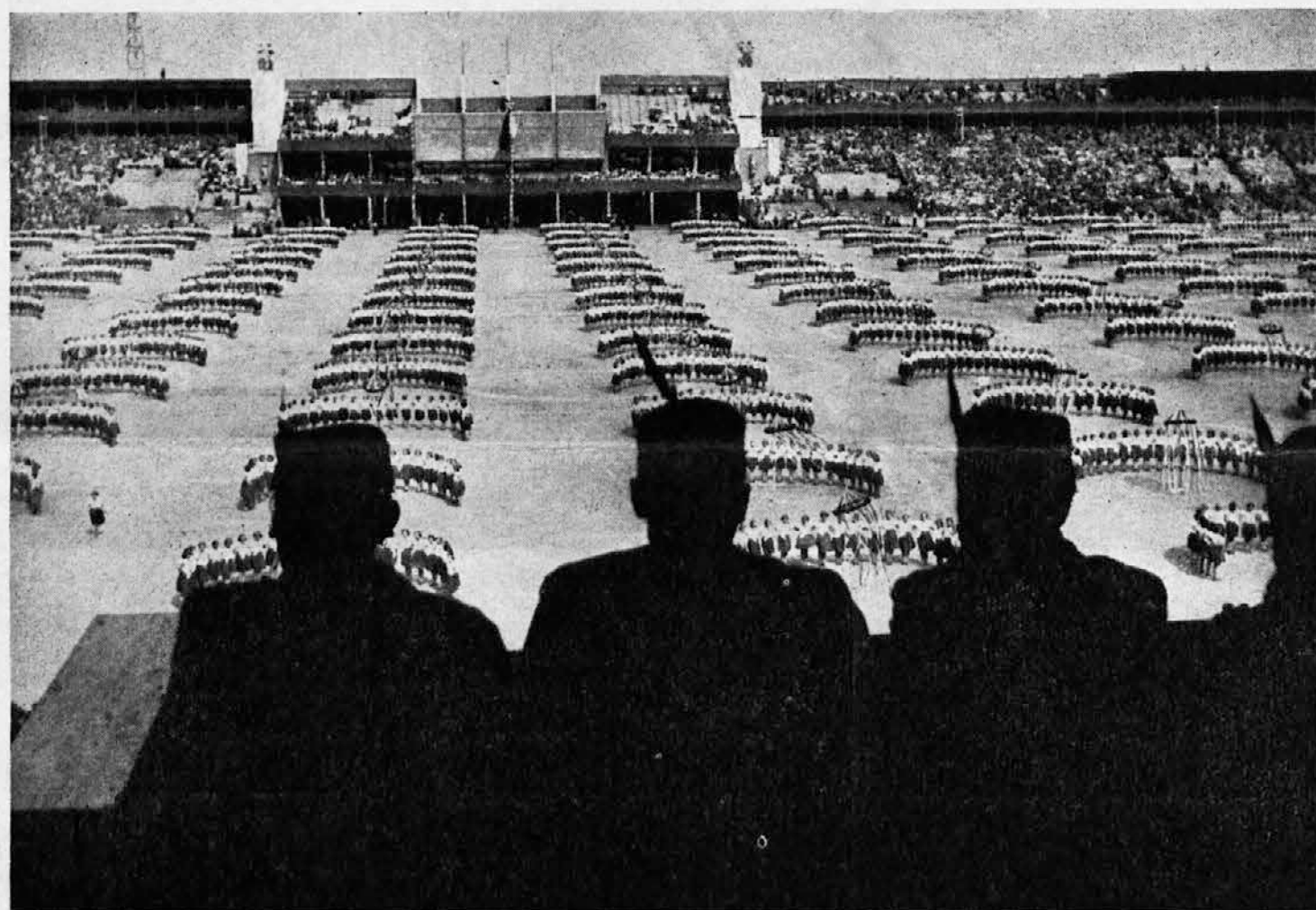
Tu je jugoslovensko Sokolstvo imalo da opravda svoju duhovnu i vitešku lepotu i da ispuni sva očekivanja. Ono je to učinilo i moglo učiniti, jer njegov rad pokazuje niz smelih i snažnih uspona, koji čine neprelazni bedem za sve opasnosti po narod, spolja i iznutra. A u njemu ima i toliko životne snage, da će na sva pitanja i upitnike, što mu ih budu postavljali njegov narod, država i celo Slovenstvo, moći da odgovori klasičnim rečima brata Radmila Grdica: „Zidate li Sokoli? Zidamo, i to čudesno zidamo. Jedan čekić, a dva zidanja: jedno vidovno, na širokoj zemlji jugoslovenskoj za sreću narodnu, a drugo nevidovno, u duhu ljudskom za njegovo oblagorođenje i uzdizanje.”

Izgraditi i braniti! Ispod užarenih horizonata to postaje danas cilj i domet vaskolikih sokolskih nastojanja, koji je ispred sviju nas tako decidirano proklamovan iz metropole svega Sokolstva. iz zlatne slovenske Prahe.

MUNIB OSMANAGIĆ

SLIKE SA X SVESOKOLSKOG SLETA U PRAGU

Slika gore i u sredini: Nastup češkoslovačkih naraštajka u vežbi s majskim drvcima. — Dole: Nastup jugoslovenskog naraštaja.

Posle veličanstvenih sokolskih i slovenskih manifestacija u Pragu

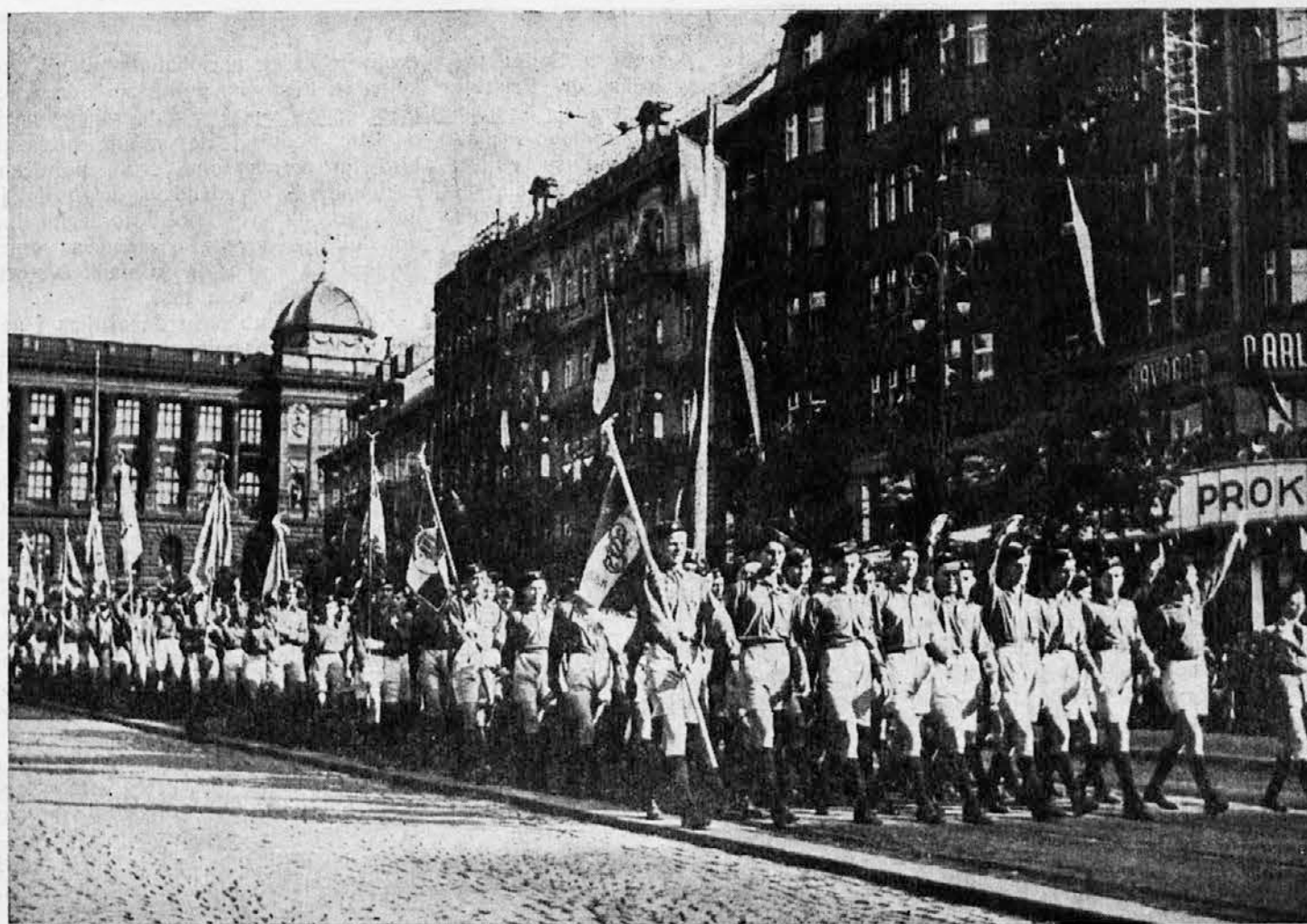
Završen je i ovaj, do sada neviđeni, najveći zbor slovenskog Sokolstva u Zlatnom Pragu. Završen je, ali utisci sa njega ostaće u dušama svih učesnika nezaboravni i neizbrisivi. Još nam odzvanjaju sila i moć sokolske ideje, izražene u divnim i kolosalnim izvedenijima vežbi 30.000 članova bratskog češkoslovačkog Sokolstva i 30.000 njihovih dičnih Sokolica, kao i sve ostale njihove priredbe, koje, svaka za sebe i sve zajedno, simbolišu uvek isto: neizmernu ljubav za slobodom, jednakost, pravdom i istinom. Narod, koji je bio u stanju da izvede ovo veličanstveno delo, zaslužuje da mu se divi ceo svet, pa i onaj koji mu nije prijateljski naklonjen, i da mu se oda puno priznanje prvenstva među nama Slovenima. Na bratski češkoslovački narod treba da se ugledamo svi mi: kako se gradi, kako se čuva i kako se voli svoja domovina i svoj narod, i kako se žarko ljubi slovenska misao, kako se sa puno samopregorevanja zalaže za očuvanje svoje slobode i za napredak svoje zemlje. I ovoga puta bratski češkoslovački narod dokazao je, da zaslužuje puno poštovanje, sa sviju strana! Jer češkoslovački narod je jedan veliki narod!

Upuštati se u opisivanje veličanstvenosti svesokolskog sleta u Pragu 1938 godine, značilo bi oduzeti mu sve ono što oćarava i što uznosi, a umanjiti njegov značaj i veličinu, značilo bi umanjiti i veličinu duha i entuzijazam bratskog češkoslovačkog naroda. Tu je svaka reć slaba, prazna, krnja u poređenju sa onim što je izvedeno na ovom svesokolskom sokolskom zboru u metropoli Češkoslovačke — Zlatnome Pragu.

Već na prvom koraku, od prve stanice Češkoslovačke Republike, mi Jugosloveni osetili smo da dolazimo ne u bratsku zemlju, već u svoju vlastitu domovinu koju već dugo nismo videli pa se kao sa dugog puta i posle dugog vremena opet u nju vraćamo. Doček, koji nam je priredio bratski češkoslovački narod kroz celu svoju zemlju, sve do njene duše i srca — Zlatnog i Velikog Praga, bio je toliko pun spontane i iskrene bratske radosti i ljubavi, da je bilo malo onih kojima suze nisu tekle a grlo se stezalo, tako, da se je sva naša radost i ljubav iskazivala grljenjem i mahanjem. Skoro svi mi, kada stigismo u Prag, bili smo potpuno promukli, jer na ispoljenu ljubav bratskog češkoslovačkog naroda duž celog puta, osećali smo potrebu da to uzvratimo bar glasnim kricima, jer su nam srca bila puna i prepuna osećaja bratske ljubavi i sreće.

Metropola bratskog nam naroda, naš Zlatni Prag, priredio nam je doček, kakav nije priredjen nikada, nigde, nikome! Takav izliv spontane ljubavi i radosti zaista je sposobna da ispolji samo velika češkoslovačka duša. Jer proći nekoliko kilometara praških ulica načičkanih Pražanima i Pražankama, videti sve prozore prepune sveta, prolaziti kroz ulice jedinstveno iskićene, pa videti i čuti izlive radosti i sreće tog dobrog, plemenitog i kulturnog bratskog slovenskog naroda, čuti zanosne i frenetične pozdrave, koji spontano dolaze iz dubina duša i srca, — to mora da potrese, mora da uzbudi i mora da omećša i najtvrdja srca! Mi smo plakali od uzbuđenja, jer, iako smo znali i očekivali topao i bratski doček, ovakvoj radosti i ljubavi, priznajemo, nismo se nadali, i mi smo prošli Pragom, od stanice do svojih stanova, u punom zanosu, tako da nismo bili ni svesni kada i kako stigismo cilju.

Pojava našeg članstva na sletištu, izvođenje jedinstvenih i do sada neviđenih vežbi, izazvalo je pravi urnebes oduševljenja kod stotine hiljada gle-

Slike: Jugoslovenski naraštaj u svećanoj povorci na čelu sa saveznim načelnikom bratom dr. A. Pihlerom i saveznom načelnicom sestrom E. Skalarjevom te saveznom naraštajskom zastavom.

dalaca. Ko da opiše tu veliku slovensku dušu, koja je tih momenata klicala, mahala, plakala, smejala se i grčila svakog Jugoslavena

Doček, koji su češkoslovačka braća i sestre i Zlatni Prag priredili našoj dičnoj vojsci, bio je jedinstven na svetu! Stotine hiljada građanki i građana, koji su preplavili sve ulice i načičkali sve prozore kuda je naša vojska prolazila, primilo ih je u svoju prestonicu sa takvom ljubavlju i radošću kakvom se zaista može primiti i dočekati onaj koga volimo kao samog sebe. A njihova pojava na sletištu i izvođenje njihovih vežbi stvorilo je pravu buru oduševljenja i radosti. To su bili uzbudljivi prizori, čije utiske nije moguće uopšte zaboraviti.

Koliko nam je bio prijatan boravak u sredini našeg plemenitog bratskog češkoslovačkog naroda, može se samo naslutiti ako uzmemo za primer naš odlazak, kada nas je ceo Prag, sa suzama u očima, ispratio do i sa železničke stanice, i kada smo mi skoro svi ronili suze, opraštajući se od ovog velikog i junačkog bratskog naroda, napuštajući njegov, a i naš, zaista zlatni i nama isto kao i braći Čehoslovacima tako dragi i mili Prag, — središte i maticu naše mile i velike slovenske porodice, našeg dičnog i ponosnog Sokolstva. Opraštali smo se kao sa svojim najmilijim i zaricali se da ćemo se opet, ubrzo, videti! Svaki Jugosloven poneo je puno srce divnih uspomena, koje mu nikada neće iščeznuti i koje će širiti među svoje bližnje, pripovedajući o veličini duše i srca naše mile braće na severu, o njihovoj velikoj snazi i nacionalnoj i slovenskoj svesti o njihovoj ljubavi za slobodom, i o osećanjima istinskog bratstva i jednakosti.

Ne nalazimo dovoljno reči da izrazimo miloj nam braći Čehoslovacima našu neizmernu i toplu zahvalnost za njihovu zaista bratsku gostoljubivost, ali neka nam veruju, da stalno nosimo u srcu naše zajedničko geslo: Vernost za vernost! Trudićemo se, da kada nas oni budu posetili u našoj prestonici, ponosnom Beogradu 1941 godine, da im uzvratimo, ako ne onako i okoliko kako i koliko oni pružiše nama, ali da im pružimo sve što mi budemo najbolje umeli i što budemo najviše mogli. Trudićemo se da se i oni kod nas osete isto tako kao što smo se mi osećali kod njih — kao u svojoj rođenoj domovini.

Neka je češkoslovačkoj braći i sestrama i ovim putem još jednom naša najveća i najsrdačnija hvala na velikoj bratskoj ljubavi, koju su nam iskazali; i neka veruju, da im to nikada nećemo zaboraviti! Želimo da se spremaju i da nam 1941 godine dođu u što većem broju na naš svesokolski slet, da bi nam

Slike: Gore: Jugoslovenski naraštaj u svečanosti povorci. — Dole: Češkoslovački naraštaj sa svojim zastavama u svečanosti povorci.

Dr. Prvislav Grisogono:

Ujedinjena Jugoslavija

(Od plemena i regionalnih koncepcija do nacionalne države)

VLASTITA NAKLADA, LJUBLJANA, 1938, STR. 152 I DVE KARTE

Naša je javnost očekivala kao preku, nasušnu potrebu, jedno ozbiljno, objektivno delo o evoluciji našeg nacionalnog pitanja, koje bi delo u isto vreme bilo i neke vrsti popisa narodne, jugoslavenske imovine u političko-historiskom razvoju jugoslavenskih ujedinjenih plemena i koje bi u širokim potezima, sintetično prikazivalo zbivanja, iz kojih je proisteklo političko ujedinjenje Jugoslavena u Kraljevini Jugoslaviji. —

Ideolog jugoslavenske misli univ. prof. dr. Ferdo Šišić dao nam je priručnik njezinog historiskog razvijanja u knjizi „Jugoslavenska misao“, koja je u gledala svetlo kao dvobroj 3—4 biblioteke „Balkan i Balkanci“ u izdanju Balkanskog instituta u Beogradu (:1937 str. 272:). —

Ministar na raspoloženju, poznat kao predratni ideolog narodnog jedinstva u

dr. Smodlakinu pokretu u Splitu početkom dvadesetog veka, dr. Prvislav Grisogono latio se je pera, da nam na 152 stranice prikaže nacionalno-socijalno-političku baštinu, koju su etnički srodnici danas ujedinjenog jugoslavenskog naroda doneli u novu ujedinjenu državu. Njegov je prikaz nadasve uspeo i čitalac ne zna, da li da se više divi poznavanju predmeta ili savršeno vernom prikazivanju vrlina i poroka pojedinih sastavnih delova jugoslavenskog naroda. —

Dr. Grisogono, dobar poznavalac talijanskog „risordimenta“, uneo je u knjigu retku bistrinu i, stilom, koji nas potseća na blistavi način pisanja velikog jugoslavenskog povjesničara Natka Nodila, u osam jezgrovitih, duboko smišljenih eseja, prikazao nam je sve što treba da zna svaki pismeni građanin naše otadžbine a naročito pak naša inteligencija. —

Iz predgovora doznajemo, da je pisac očekivao od pozvanijih i dokonijih prikaz evolucije našeg nacionalnog pitanja — onakav kakav bi po njegovu mišljenju bio potrebit — a kad ga nije dočekao, da je sredio beleške određene za svoju decu i za uži krug poznatih mu omladinaca te iz njih sastavio ovu knjigu. Pri tome postupio je objektivno, a ako se njegov prikaz

evolucije našeg nacionalnog pitanja poklapa sa njegovim političkim opredeljenjem jugoslavenskog integralnog nacionaliste, podvlači, da on nije udešavao historiju prema tome svom političko-nacionalnom opredeljenju, nego da je nastojao, da svoje političko-nacionalno opredeljenje dovede u sklad sa onim što mu se činilo da je nauka historiskog zbiljanja naše rase. —

Kada gledamo našu današnjicu i nadasve nezdrave pojave u njoj, koje upućuju na bankerot prirodnih, zdravih čovekovih vrlina i kada uočimo tesnogradnost i mentalnu deficijenciju neimara najnovijih, bednih, beskrvnih verskih i plemenskih ideologija tri naroda i tri jezika, te ih okušamo o nevarljive zakone stvaranja za život sposobnih naroda, onda smo dvostruko harni piscu, koji nas vodi na visine, sa kojih se vidi gola istina o sposobnostima naše rase a po tome i o onoj njezinih vođa u dalekoj i bližoj prošlosti, u jučerašnjici i u današnjici. Možda je to i razlog zašto je dnevna kritika bezmalo prešutila ovu knjigu, koja bi trebala da bude priručnik svakome našem političaru bilo kojeg stranačkog opredeljenja, i nad kojom bi trebalo da se duboko zamisle svi naši proštasti, današnji i budući politički vođi i — ukoliko ih imamo — državnici.

Kada bi kod nas postojala škola političkih znanosti, dr. Grisogonova knjiga trebala bi da ovoj posluži kao katehizis za nauku o evoluciji jugoslavenskog nacionalnog pitanja. —

Prikazavi u prvom eseju, koji služi kao uvod u knjigu, tri protivnika jugoslavenskog jedinstva: Habsburga, Rusiju i Italiju, opisuje one Jugoslavenne, koji nisu emigrirali, već ostavši kod kuće vodili politiku zvanu od „dva železa u vatri“ i ukazuje na veliku pogibelj takve politike, koja je u ime jugoslavenskog naroda pod Habsburgom, kao najrevolucionarniji maksimum iznosila ujedinjenje svih suplemenika, koji su živeli unutar granica Monarhije, u autonomno telo pod dinastijom Habsburško-Lorenskom. Unatoč pogibelji imanentnoj takovom držanju, ipak je došlo do obrazovanja jugoslavenske države! Pisac upravo klasičnim, lapidarnim stilom prikazuje stvaranje zadnjih nacionalnih država, kao zadnje nadošle, sa polavekovnim i većim zakašnjenjem u historiskom razvoju nacionalističke ideologije devetnaestoga veka. „Svi koji pišemo“ — objašnjava pisac — „govorimo, učimo, naučili smo se mrziti Austriju u ime Hrvatske, težiti za osvetom Kosova u ime Srpstva, mrziti Nemce i Italijane u ime Slovenstva“ da odmah produži: „Objašnjavati ne znači

tako dali prilike da im se bar delimično odužimo! I videće, da ih ovde također čekaju topla i iskrena jugoslovenska bratska srca. Na zdar!

Pavle Kvačić

Poseta Sokolskog društva Rab Sokolskom društvu Pšerov u Moravskoj

Nakon više proboravljenih nezaboravnih dana u Zlatnoj Prahi dne 7 jula otišli smo u Pšerov — srce Moravske. (Bilo nas je 36). Tamo smo stigli u 10 sati pre podne. Na kolodvoru bio nam je spremljen oduševljen doček od braće i sestara iz Pšerova. Na kolodvoru su nas dočekali gradski većnici na čelu sa gradskim načelnikom g. Františkem Lačikom, koji nas je prvi srdačno pozdravio. Zatim nas je u ime Češkoslovačko-jugoslavenske lige pozdravio g. Ing. Julius Cabalka i predstavnik Sokolskog društva. Svi su nam toplim rečima zahvalio naš starešina brat Maharž. Iza toga, predvođeni glazbom i uz pratnju sokolskog članstva i mnogobrojnog građanstva, otišli smo u Sokolski dom. Celim putem obasipali su nas cvećem uz manifestiranje Jugoslaviji i Sokolstvu.

U Sokolskom domu bili smo smešteni u sobe posebno za nas spremljene. Iza odmora razišli smo se gradom da upoznamo samo mesto Pšerov. Svuda smo bili najbratskije dočekivani i upoznavanju nije bilo kraja. Pod večer istoga dana pokazali su nam u Sokolskom domu nekoliko uzanih filmova iz života tamošnjeg Sokolskog društva kao i iz života biljnoga i životinjskog carstva. Filmovi su izrađeni po jednom amateru članu tamošnjeg Sokolskog društva i vredni su pažnje i pohvale, jer su na velikoj umetničkoj visini. Iza toga prikazali su nam predstavu na njihovoj prekrasnoj i bogatoj lutkarskoj pozornici koja je jedna između najboljih u br. Češkoslovačkoj. Sama pozornica je stajala 56.000 Kč, a sav ostali nameštaj, instalacije i ostalo još skoro toliko. Naveče istoga dana prikazali su još za nas posebno jedan film u njihovom bioskopu.

Sledećeg dana razgledali smo Gradski muzej, koji je vrlo bogat. Tu nas je pozdravio u oduljem govoru predsednik Češkoslovačko-jugoslavenske lige, kome se zahvalio naš starešina brat Maharž. Pregledali smo gotovo detaljno sva muzejska odeljenja, a specijalno legionarsko odeljenje i odeljenje Komenskoga. Iza toga razgledali smo veliki gradski park, botanički vrt, visoku gospodarsku školu, odgajalište i nastambu ptica, kao i nekoje osnovne škole. Posle

Slike: Jugoslovenski Sokoli u svečanoj članskoj povorci.

pravdati. Zadocnivši sa našim nacionalnim državama, **treba da izgubljeno vreme pretrčemo.** Skole, publicistika, literatura, sa zalaznica treba da pređu, bolje, da se vrata u izvidnice. Ne treba se varati: produžavanje partikularističkog plemenskog razjedinjavanja, koje bi „in ultima analisi“ (:federalizmi, decentralizacije itd. samo su izlika!) i malo tendenciju zasebnih nacionalnih državnih tvorevina slovačke, hrvatske, slovenačke, itd., izazvalo bi opravdanu bojazan i pitanje: zar će parčanje Evrope, koja je od dvadesetpet država dobila tridesetjednu, ići u beskonačnost? Budimo ubedeni da bi verovatnost toga fenomena u čitavom svetu izazvala ne više utisak neshvaćenog odočnelog gosta, već utisak neoportunog smetača započetog sređivanja“.

Nisam mogao odoleti iskušenju, da u celosti ne navedem ove piščeve reči, kao neki Mene-Tekel-Ufarsin na adresu onih, kojima je povereno da bdiju „ne quid detrimenti res publica capiat“, bila ova sama država ili pojedini njezini delovi, oličeni u nadasve nesretno ruho centrifugalnih stranačko-nacionalnih oblikovanja.

Prelazeći u drugom eseju na prikazivanje usudnih događaja u jugoslovenskoj historiji, prikazuje pisac prekid procesa političkog ujedinjavanja i po-

delu podunavskih Jugoslavena u dvoje: Istok i Zapad, iz koje se je polede razvila dvojaka fizionomija jugoslovenskih skupina: turska i evropska. Tamo „Turci“ i „Srbi“, jaka nacionalna tradicija; ovamo, slabija nacionalna tradicija. Povlači paralelu narodnog prepoređa u obim oblastima: ovamo legitimizam i gravaminalnost, grofovi i građanska elita; knjiška tradicija, Iliri; tamo: ustanici i hajduci, umesto prosvetitelja i pesnika.

Navodimo: „Posle turske invazije nastala je i do dana današnjega održala se međuplemenska konfiguracija takova, da su se naselja srpska i hrvatska na čitavoj teritoriji Bosne, Hercegovine, Dalmacije, Slavonije i Hrvatske izmešala na način, da danas nije moguće povući graničnu liniju između Srba i Hrvata. S druge strane ta pomeranja masa izravnala su tako etničko-jezički karakter jednih i drugih naselja, da je danas apsolutno nemoguće odrediti objektivne kriterije razlikovanja između Hrvata i Srbina“.

Mi bi rađe ustvrdili, da takovih razlika u početku nije ni bilo, nego da su tek kasnije nastupile kao odraz tuđih upliva na dve sastojke jednog jedinstvenog naroda, koji osvit devetnaestoga veka nalazi podeljen u tursku Jugoslaviju, koja obuhvata čitavu Sr-

biju, Makedoniju, Bosnu, Hercegovinu, veći deo Slavonije, deo Dalmacije, i u habsburšku Jugoslaviju, koja obuhvata nekoliko županija oko Zagreba, primorsku i ostrvsku Dalmaciju, Sloveniju i Istru, kako i sam pisac, prirodnom mu oštromnošću i sam kasnije podvlači. Turska Jugoslavija rađa popularnije, priproste, kulturom jedva dodirnuti junake: Karađorđe, Hajduk Veljka, Hajduk Glavaša, Prota Mateju, habsburška patriote — političare, budioce, osveštavaoce, pesnike: Gaja, Kukuljevića, Račkoga, Štrosmajera i druge.

U trećem eseju pisac prikazuje preteče nacionalne jugoslavenske misli, prve osnivače njezine: Gundulića, Kačića, Grabovca, Karađorđa, Draškovića, Gaja, pri čemu zaključuje, da se O. Andrija Kačić može smatrati ocem jugoslovenskog nacionalizma u smislu osećanja pripadnosti jednoj jezičnoj — kulturnoj skupini, spomena ili legende o nekoj slavnoj prošlosti te skupine, želje i nade u neku sjajnu budućnost njezinu. Analizuje bit druge ekipe nacionalnih pobornika XX veka: Preradovića, Mažuranića, Njegoša, grofa Jelačića, knjaza Mihajla, Starčevića. Svi ovi pesnici, buditelji, prosvetni radnici, političari kakogod se razlikovali u potankostima i u metodama, svi, bez izuzetka, imaju

pred očima čitavu jugoslovensku masu, koju posmatraju kao jedan narod. Napoleonovoj konkretnoj tvorevini Ilirije, pisac pripisuje za dalji razvoj naše nacionalne misli barem toliko značenje, koliko ga je imala Republika Cisalpina za italijansku nacionalnu misao.

Prelazeći u četvrtom svom eseju na reakciju koju je izazvao dualizam, pisac opisuje hrvatske omladince u Pragu i njihov rad: „nove Slavosrbe“ i pravaše; ideju Srbija — Piemont; rečku i zadarsku rezoluciju; postanak srpsko-hrvatske koalicije; aneksiju Bosne i Hercegovine; širenje protivaustrijskog duha; trializam Franja Ferdinanda i balkanski rat. „Kad je austrijska ratna stranka (:Franc Ferdinand, Hecendorf:) počela da odveć očito pokazuje želju da Austrija napadne Srbiju, sastanu se, na inicijativu omladine oko splitske „Slobode“, u Zadru predstavnici svih političkih stranaka i općina hrvatskih i srpskih i prihvate zaključak, u kome se iskazuje puna solidarnost sa srpskom pobedničkom braćom, a u Splitu predstavnici narodnih stranaka jednoglasno reše, da se osnuje jedan veliki nacionalni dnevnik kome najpregnantiije označi program sa dve reči **dr. Ante Trumbić:** „Beograd — Pijemont“ (:str. 59:). —

podne razgledali smo nekoje tvornice i istorijske znamenitosti. Nekoja braća i sestre odvezli su se i do Zlina da tamo razgledaju centar Batinih tvornica. Navečer istoga dana bila je u našu čast priredena akademija. Velika dvorana novog Sokolskog doma bila je prepuna gostiju. Uz nekoliko govora započele su vežbačke tačke. I mi smo također nastupili s dve tačke: „Žetelice“ i „Dalmatinski šajkaš“. Uspeh je bio vrlo dobar. Pred konac akademije na pozornici su bila oba barjaka: tj. Sokolskog društva Pšerov i Rab. Nakon govora našeg starešine brata Maharža, koji je bio više puta prekidan dugograjnim aplauzom, načelnik našeg društva brat Ante Bačić privezao je traku na barjak Sokolskog društva Pšerov s napisom „Sokolsko društvo Rab — 1938 — Vjernost za vjernost“. Toga momenta zagrlili su se braća starešine obaju Sokolskih društava i klicanju i manifestovanju Jugoslavenima, Sokolstvu i slovenskom bratstvu nije bilo kraja. To je bila jedna retko vidljiva manifestacija, manifestacija bratstva, ljubavi i vernosti, a koja će svakome ostati u srcu za vazda. Poklonili smo Sokolskom društvu Pšerov jednu uokvirenu veliku sliku Raba, a za uzvrat Sokolsko društvo Pšerov poklonilo je našem društvu plaketu Prezidenta Oslobođioca Masarika, više knjiga i slika, a posebno još svakome od nas po jednu specijalno otisnutu spomen-knjigu Pšerova. Za završetak je pevački hor Sokolskog društva Pšerov otpevao nekoliko jugoslovenskih nacionalnih pesama, a zatim se nastavilo veselicom.

Subotu dne 9 jula otišli smo zajednički na grob brata Slavomira Kratohvila, koji je prvi 1914 god. pao kao mučenik od krutih tadanjih gospodara. Duga povorka Sokola i mnoštvo građanstva odati su poštu svome sinu koji je pao iz njihovih redova. Na samome grobu položio je u ime našeg društva načelnik brat Ante Bačić lovor-venac, a starešina brat Maharž održao je žalobni govor, koji je svima prisutnima orosio oči suzama. Nakon jedne minute šutnje otpeli smo Sokolsku himnu i vratili se u grad.

Posle podne, praćeni od celokupnog Sokolstva i građanstva, obasipavani celim putem od kolodvora cvećem, slatkim i poklonima, uz pesmu i manifestiranje otišli smo na kolodvor. Tu je manifestiranje doživelo svoj vrhunac te nakon dugog opraštanja i nakon mnogo poklika br. Jugoslaviji i Sokolstvu obasuti cvećem polako smo odlazili za Brzeclav i odatle u domovinu.

Pšerov, grad u srcu Moravske sa oko 25.000 stanovnika, leži u bogatoj ravnici. Grad ima više raznovrsnih tvornica, i mnogo starina i vrednota, te je na nas ostavio neizbrisiv utisak. Stanovništvo je vrlo radino i marljivo te svaki na svome poslu radi s mnogo lju-

Slike: Jugoslovenski Sokoli u svečanoj članskoj povorci.

U petom eseju (:Utvrdjivanje nacionalnog programa:) pisac prikazuje u bistvo Franja Ferdinanda i njegov neposredni odjek: progona i rat; dilemu Zagreb ili Beograd, koju svest narodne inteligencije rešava u korist Beograda; nepopularnost Jugoslovenskog kluba; majske deklaracije; „Glas Slovenaca, Hrvata i Srba“; Narodno veće S.H.S.; pogrešno njegovo obrazovanje i rdave posledice toga; prvi decembar 1918; pritisak naroda a naročito provincije. —

„Nekih pedesetak uglednijih lica iz Splita, iz svih raznih bivših skupina i stranaka, među kojima i katolički biskup, našlo je za nužno da uputi pismo predsedniku Jugoslovenskog odbora dru. Trumbiću, dugogodišnjem zastupniku Splita, u kojemu mu u ime naroda označuju osnovne principe, koji se moraju da provedu: „jedna država, ime Jugoslavija, dinastija Karađorđevića i Regent Aleksandar“ (:str. 75:). —

U šestom eseju, koji je po našem shvatanju zajedno sa sedmim najvažniji i neke vrsti „sald“ predidućeg prikazivanja stvari, ljudi, misli i događaja, a koji nosi podnaslov: „Od 1918—1929, nacionalna država“, dotično: „Politička fizionomija današnje Jugoslavije“ pisac prikazuje razrožne sastojke njezine. Uvod u taj prikaz glasi:

„Da je onaj Shakespeareov Knez-filozof Prosper onog 1 decembra došao među ujedinjene Jugoslavena, dok se oni u pola porušenom Beogradu zabavljaju, zaklinju, deklamiraju, da se povukao na Avalu i naslonivši glavu na ruke promatrao Beograd, Zemun i onako daleko preko Save nedoglednu zemlju, koja je sada jedna, bile bi mu se nadale ove misli:

„L' Italia è fatta, facciam gl' Italiani“, kazao je Conte Cavour. Jugoslavija je tu, ali koliko će trebati vremena, dok se svi ti ljudi i krajevi jedni na druge priviknu? Ovi surovi balkanci šumadijski, koji se stotinu godina nose sa Turcima, i koji nose u svesti svojoj da sve što je Srbija stekla, stekla je na sablji i četovanjem; ovi Hrvaci, koji stotinu godina vode parnicu sa Mađarima sa gravaminima, ablegatima, protestima; ovi Crnogorci sa svojom aristokratskom osetljivošću kolonovica i kućica, prema nikogovićima; ove latinske plehane furune sa Jadrana; ovi Kranjci sa Alpi sa svojim većitim računanjem i deželom: ko će sve to da složi, Bože veliki?“

„Teško će biti sa ovim starcima i imaćemo dosta neprilika sa njihovim ukorenjenim partikularističkim simpatijama i navikama. Trebaće da se ispo-

mažemo kako možemo, dok uzrastu nova pokolenja. Tima generacijama trebaće posvetiti najveću pažnju; jedno pismo, jedan školski sistem i duh, jedno ime, jedan ideal. Do 1938 — mi ćemo imati nekih stotinjak hiljada rođenih u slobodi, a odgojenih od azbuke do univerziteta u duhu nacionalnog jedinstva jugoslovenskog“.

Ja bi ove reči uklesao na najvidnijem mestu u jugoslovenskom Narodnom pretstavništvu i dao izvesti u svim školama našim. —

Sve ono što sledi u ovom eseju nije drugo nego verni prikaz svega onoga što je neminovno moralo sledovati baš zato što nam je falio Prosper. „Ni g. Pašić, ni g. Trumbić, ni g. Davidović, ni g. Pribičević nisu bili, ni pojedinačno ni skupa onaj Prosper....“ Hipotetička Prosperova briga i danas postoji ozbiljna, sudbonosna. Umesto Šekspirova Kneza filozofa Prospera imadosmo partiske vođe, sa partiskim vidicima i ciljevima, koji su nas doveli do katastrofe od 20 juna 1928. —

Jedini koji je obuhvatio jugoslovenski problem u svojoj celosti bio je naš Viteški Kralj Ujedinitelj, koji je to platio svojim životom, kako je i sam predvideo, uzidavši sebe u ovaj naš još nedograđeni Skadar, kod gradnje kojega bezmalo se svi njegovi neima-

ri, javno ili skriveno, otvoreno ili krišom, ponašaju i deluju tako, kao da smo se ujedinili samo zato, da veštački negujemo i na svaki mogući način uzdržavamo razlike, koje su između nas posejali i umetno podržavali bivši naši gospodari Nemci i Mađari, ne žaćajući se pri tome podavati najvećim besmislicama važnost i nepogrešivost dogmi!

„Kralj je obustavio ustav, uzeo sebi čitavu eksekutivnu i zakonodavnu vlast i..... prekinuo proces raspadanja unitarne države Jugoslavena“ (:str. 94:). —

U sedmom eseju (:Politička fizionomija današnje Jugoslavije:) pisac opisuje sedam političko-kulturnih oblasti iz kojih se sastoji naša država: pretkumanovsku Srbiju, Južnu Srbiju, Crnu Goru, Hrvatsku i Vojvodinu, Sloveniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu, da pak dade skupnu fizionomiju jugoslovenske celine. —

Jednom zaključnom reči pisac svršava svoju knjigu, kojoj je nadodao „Kronistoriju jugoslovenskog zbivanja“, „Literaturu za preporuku“, spisak ličnih imena spomenutih u knjizi i napomene nekima događajima u njoj navedenim. —

Ova knjiga nije neki „J'accuse“ protiv naših vođa, nedoraslih zahtevima koje na nje postavi njihovo vreme. Taj „J'accuse“ će doći od poznijih genera-

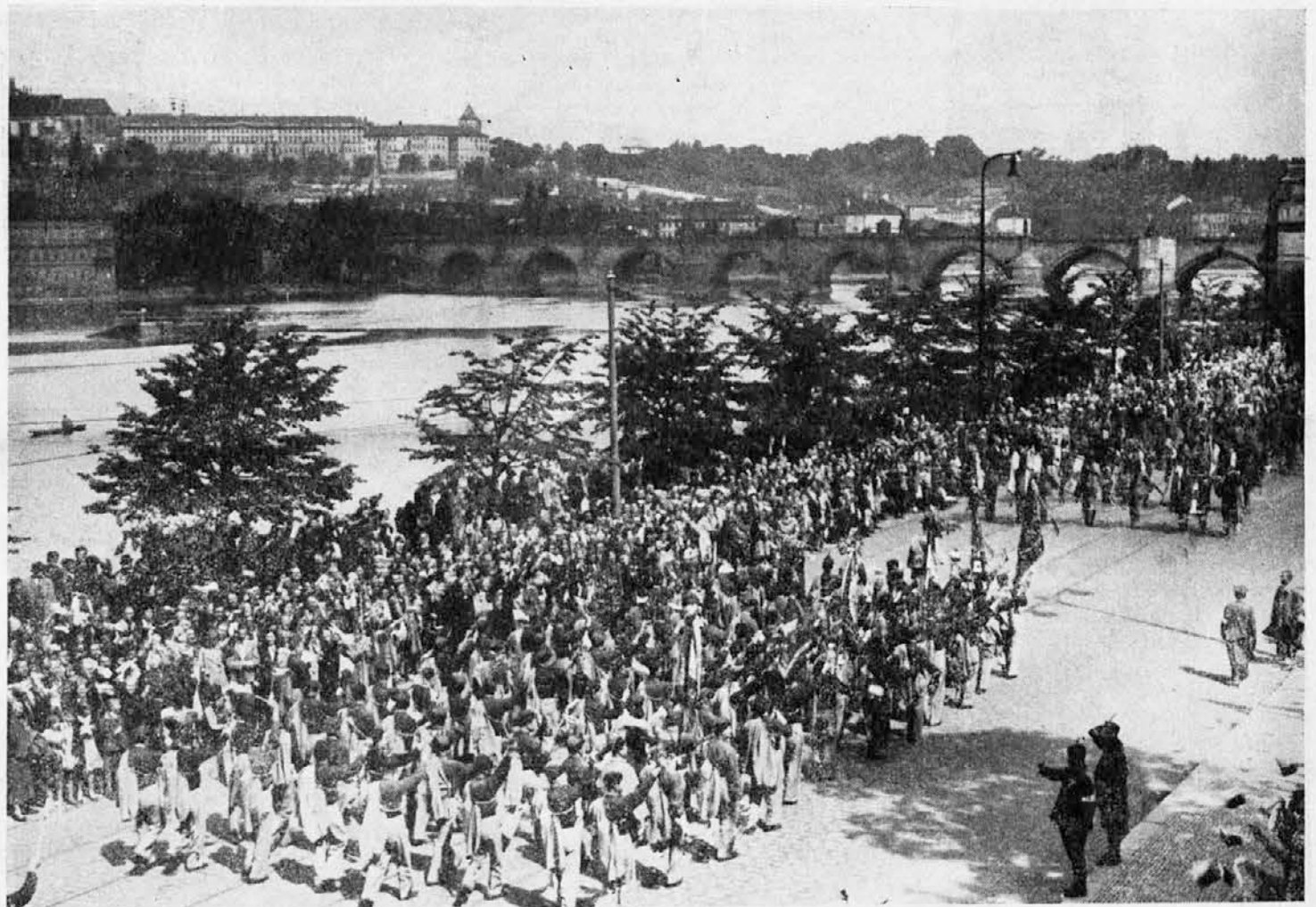
bavi i razumevanjaj i radi toga je samo mesto veoma napredno. Na svakom koraku videli smo bezbroj primera koji nam mogu da posluže za uzor. Prekrasni Sokolski dom je zaista reprezentativna građevina. Građen u vlastitoj režiji stajao je 3.200.000 kč. Sav uređaj je najmoderniji, imade više dvorana i mnogo nuzprostorija. Sokolana je u centru mesta, kraj same reke Bečve. Osim velikog stadiona s 3.500 mesta za sedenje i letnjeg vežbališta Sokolsko društvo ima i svoje kupalište na Bečvi.

Iza onako lepih dana koje smo proživeli u Pragu na X svesokolskom sletu i ovog kratkog vremena provedenog u Pšerovu, vratili smo se svojim domovima s mnogim najlepšim uspomena. Pogotovo je to u nama ojačalo ljubav prema velikoj Tirševoj ideji Sokolstva, prema braći Čehoslovacima, koji su veliki i neumorni pioniri na sokolskom polju i radu i koji nas vole, koji osećaju za nas i s nama, jer smo svi jedni i jedno u krilu velike Slavije. One manifestacije bratstvu, demokratiji što smo videli u Pragu to je bilo nastavljeno u Pšerovu i dalje sve do granice kod Peteržalke.

Ovaj naš poset Pšerovu organizovao je naš višegodišnji gost brat František Skopal, koji nas godinama posećuje i s nama vežba. Celo tamošnje Sokostvo sa građanstvom prihvatilo je oduševljeno ovaj poset, ovu manifestaciju bratstva i dalo izraza svojim osećajima prema nama unatoč teškim časovima koje proživljavaju.

I ovim putem upućujemo braći iz Pšerova našu najveću blagodarnost na svemu što su nam bratski pružili u onim danima našeg boravka u njihovoj bratskoj sredini, a koji će nam ostati u trajnoj i nezaboravnoj najlepšoj uspomeni.

E. B.

IV OPŠTA ŽUPSKA TAKMIČENJA ČLANSTVA NARAŠTAJA I DECE SOKOLSKE ŽUPE BJELOVAR

U nastavku sprovođenja petogodišnjeg plana tehničkog rada Sokolske župe Bjelovar održana su i ove godine 12 juna opšta župska takmičenja članstva, naraštaja i dece u Bjelovaru. — Svrha tih takmičenja je da se podigne borbenost i elan u našim jedinicama, te dode do međusobnog upoznavanja i bližeg kontakta pripadnika svih naših jedinica.

Ovogodišnja takmičenja pokazuju izvestan napredak prema prošlogodišnjim, ali još uvek ne zadovoljava procenat jedinica koje su takmičenjima pristupile. Iako se je ove godine broj jedinica smanjio prema prošloj godini sa 42 na 37, takmičilo se je ove godine svega 15 jedinica (12 u prošloj godini) sa 71 vrstom (u prošloj godini 44) sa ukupno 548 pojedinaca-ki prema 344 u prošloj godini.

Slike: Jugoslovenski Sokoli u svečanoj članskoj povorci.

cija, da svakome dade ono mesto u povesti ujedinjenja Jugoslavije, koje ga ide po njegovim delima i propustima, političkoj zrelosti i državničkoj spremi. —

Završićemo bleđi prikaz ove svojom sadržinom doista retko važne knjige pišćevim završnim rečima:

„Kako nisam imao pretenzije da napravim neki doterani portret jugoslovenske nacije, nadam se da sam sa ovo nekoliko crta dovoljno individualizirao fizionomiju jugoslovenske celine. Nema sumnje da ta celina nema tako perfektno ujednačenu fizionomiju, kakvu nam pruža na primer nacija francuska, ali pruža svakako fizionomiju mnogo jedinstveniju nego što je pruža mnogo koja druga nacija evropska. Jasno je da proces unifikacije nije još perfektno i da će to tek s vremenom da se dogodi. Jedno može da se utvrdi bez bojazni da može biti oboreno: Vekovni proces unifikacije je postigao toliko, da se dan kad će se svi Jugosloveni i subjektivno osećati kao potpuno jedna nacija može, prema većem ili manjem skepticizmu, da pogada u bližoj ili daljoj budućnosti, dok se neko odvraca nje smera naše nacionalne evolucije prema formiranju tri nacije, ne ukazuje, ni u obliku mogućnosti.“ —

DR. HUGO VERK

Jedna aktuelna knjiga uz aktuelan problem izgradnje stadiona u Beogradu

Dr. ing. KOSTA PETROVIĆ

Uređenje gradova

Park za telesno vaspitanje u sklopu zelenila za osvežavanje

Olimpijski stadion, sokolsko sletišta i sportski park

Baš u vreme, kada je, izgleda, definitivno pomaknuto s mrtve tačke pitanje izgradnje stadiona u Beogradu i kada su u tome pravcu poslednjih dana od strane merodavnih faktora dane neke smernice da bi se pristupilo konačnom rešavanju ovog zaista gorućeg pitanja s gledišta potreba našeg fizičkog vaspitanja i njegovog unapređenja, izišla je, kao izdanje Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, u naslovu članka pomenuta najnovija knjiga našeg poznatog stručnjaka na polju građevina za telesno vežbanje, brata dra ing. Koste Petrovića.

Brat dr. ing. Kosta Petrović ušao je u našu stručnu literaturu građevinskog žanra kao priznati pisac više de-

la, od kojih je najznačajnije njegovo veliko kapitalno delo „Građevine za telesno vežbanje“, jedinstveno u našoj literaturi te vrsti uopšte, koje je izišlo u izdanju Jugoslovenske sokolske matice 1934 g.

Uglavnom, sva dela brata dra ing. K. Petrovića posvećena su pitanju našeg telesnog vaspitanja, t.j. onim bitnim uslovima koje bi trebalo ostvariti, kako bi se fizičko vaspitanje našega naroda moglo uspešno da provodi i kako bi na taj način i sam narod kao i država od toga imali stvarne koristi. Uporedo s naučnim radom na tome polju brat dr. ing. K. Petrović dao je i u materijalnoj realizaciji jedan uspeli primer i model praktičnog i modernog stadiona, dakako manjega tipa, prema minimalnim materijalnim sredstvima s kojima je raspolagao, podigavši jednu od najlepših građevina za telesno vežbanje, Sokolski stadion u Subotici, na kome je bio i održan pokrajinski slet Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije 1936 godine. Nacrti toga subotičkog stadiona, kako bi on imao da izgleda po svome potpunom dovršenju, bili su izloženi i na specijalnoj izložbi te vrsti za vreme prošlih olimpijskih igara u Berlinu, te su naišli na najlepše priznanje a stručna strana kritika ocenila ih je vrlo laskavo.

Najnovija knjiga brata dra ing. K. Petrovića osniva se na stvarnom i stručnom gledanju prilika gledom na naše sokolske, sportske i uopšte potrebe našeg fizičkog vaspitanja. I sva pitanja koja su s time u vezi brat dr. ing. Kosta Petrović rešava svojstvenom mu metodičnošću, dubokim studijem i poznavanjem stvari i sistematski. Pisac je tako u svojoj najnovijoj knjizi obuhvatio čitav kompleks problema koji su u vezi s fizičkim vaspitanjem kod nas, s posebnim obzirom na naše specifične prilike, a naročito to s posebnim obzirom na potrebe grada Beograda. Zatim pisac u pet većih poglavlja raslanjuje taj kompleks pitanja (I Razvitak gradova i potreba zelenila za osvežavanje; II Vrste zelenila za osvežavanje; III Potrebne građevine i uređaji za olimpijske igre; IV Potrebne građevine i uređaji za sokolske sletove; V Park za telesno vaspitanje — olimpijski stadion i sokolsko sletišta — u Beogradu), dajući svakome od njih ideju za konkretno rešenje i bazu za njegovu realizaciju.

Ukratko možemo da kažemo, da je ovo najnovije delo dra ing. K. Petrovića jedan davno željeni putokaz, na koji način bi trebalo pristupiti izgradnji potrebnih građevina za telesno vežbanje u Beogradu. U poslednjem momentu

Slike: Jugoslovenske Sokolice u svečanoj članskoj povorci.

Taj broj ne može nas nikako zadovoljiti osim kod vrlo malog broja jedinica koje su savsesno shvatile taj rad i sistematski su se preko cele godine spremale, dok je većina jedinica, među kojima se nalaze naša najjača društva, pa i samo matično društvo Bjelovar, potpuno podbacila i ni izdaleka nije ispunila očekivanja. Od svih jedinica zadovoljila su jedino društva Koprivnica i Virovitica, a od četa Dijelka i Nova Gradi-na. Prva je dala 8 vrsta sa ukupno 62 pojedinca, što za jednu četu znači svakako lep uspeh.

Drugi nedostatak koji se je pokazao i na ovim takmičenjima, je činjenica da se u pitanju ženske gimnastike još uvek nismo pomaknuli s mrtve tačke, jer se i ove godine nije takmičila ni jedna vrsta članica, a svega dve vrste ženskog naraštaja društava Bjelovar i Koprivnica.

Ipak, obzirom na prilike pod kojima se danas Sokolstvo naše župe razvija, možemo sa uspehom tih takmičenja biti zadovoljni, jer su ona pokazala da u našim jedinicama imade lep broj spremnih i svesnih sokolskih radnika koji nisu dopustili da njihove jedinice propadnu, već su baš usuprot toga teškog stanja, svoje jedinice u tehničkom, a i u svakom drugom pogledu podigli. Nadajmo se da će sa takvim radom i nastavit, tako da ćemo do godine imati i kvantitativno i kvalitativno još bolji uspeh.

RAZVITJE SOKOLSKEGA PRAPORA NA RAKEKU

V proslavu 15 letnega obstoja je razvilo sokolsko društvo Unec — Rakek dne 17 julija t. l. sokolski prapor ob veliki udeležbi Sokolstva in njemu naklonjenega občinstva. Od začetka slovesnosti je hotelo vreme nekoliko nagajati, vendar se je kmalu zjasnilo, tako, da je potekla vsa slovesnost v najlepšem razpoloženju.

Pred Sokolskim domom so se zbrale ob 16. sokolske vrste, ki so najprej iskazale čast državni zastavi med igranjem državne himne. Na častni tribuni so zavzeli svoja mesta brigadni general Dušan Božić, brigadni general Čeda Stanojlović, župni starosta br. dr. Pipenbacher s tajnikom Flegarjem, dalje velikim številom častnikov, nato pa staroste vseh edinic obmejnega okrožja in zastopniki ostalih društev iz Ljubljane in bližnje rakovške okolice. Vse odlične goste je pozdravil starosta dr. Tavčar Franjo v jednatem govoru. Vdanostne pozdrave je zbrana sokolska družina poslala svojemu vrhovnemu starešini Nj. Vel. Kralju Petru II, med burnimi vzkliki »Zdravo«. Brat starosta je nato orisal zgodovino društva, njegovo delovanje in uspehe v 15 letnem obstoju. Br. B. Tavčar je nato prosil kumico s. Franjo Zorčevo in kuma br. Ivana Kavčiča naj razvijeta prapor in mu kumujeta. Kumica je razvila prapor in privzela nanj krasen trak, kum prapora pa je spregovoril besede, ki bodo ostale vsem trajno v srcu. Brat starosta je sprejel prapor in ga izročil praporščaku br. Grudnu, ki se je zaobljubil, da bo nosil prapor s častjo in ga branil do zadnje kaplje krvi

možda će ovo korisno i vredno delo poslužiti da se mnoge nejasne stvari u kompleksu pitanja o kojima je sada reč postave na svoje pravo mesto, kako bi građevine koje bi se imale da podignu u svakom pogledu zadovoljile i potrebe Beograda kao prestonice kao i potrebe čitavog našeg naroda, a kojemu bi te građevine bile također na diku i ponos.

S. Č.

Bratskom susretljivošću autora, donosimo ovde jedan deo iz predgovora ove najnovije knjige, kako bi se naši čitaoci upoznali s nekim osnovnim mislima koje su ponukale pisca da napiše ovu odličnu raspravu.

U predgovoru pisac veli:

— Godine 1935 objavljena je rasprava „Sokolski stadion u Beogradu — u Jugoslovenskom narodnom parku Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja“, koju je napisao Dr. Ing. Kosta Petrović. U toj raspravi bilo je izloženo širokogrudno i nesebično gledište Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije s obzirom na rešavanje pitanja izgradnje u Beogradu potrebnog sletišta za sokolske sletove i druge priredbe. Savez Sokola zauzeo je stanovište: da se izgradnja sokolskog sletišta u Beogradu

Sledilo je pobratimstvo z ostalimi 7 praporima, nakon je čestital društvu k jubileju župni starosta br. dr. Pipenbacher. V imenu emigrantov pa je starosta br. Ljodje Urbančič iz Ljubljane privezal na prapor krasen črn trak z vsem v srce segajecimi besedami. Nato se je razvila po Raketu krasna povorka s praporima in vojaško godbo, v kateri je korakalo okrog 500 oseb. Mnogi so navdušeno pozdravljale sokolske legije in jih obsule s cvetjem. Povorka je odšla pred spomenik Viteškega Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, kjer je bila lepa pišetna svečanost. Vojaška godba je zai-grala žalni koral, prapori so se poklonili liku nesmrtnega kralja Mučenika, potem pa liku povorka krenula nazaj na letno telovadišče, kjer je bila izvrstno obiskana javna telovadba. Pri telovadbi so nastopili vsi telovadni oddelki s prostimi vajami prav dobro in sicer 48 dečkov, 52 deklic, 32 naraštajnikov in 16 naraštajnic, 16 domačih dečkov z posebnimi vajami, 23 članov in 9 članic; domači vrsti sta nastopili na drugo, krogih in bradlji, vzorna vrsta Ljubljanskega Sokola pa na drugo, bradlji in posebnimi prostimi vajami. Sokolsko slavje je v vsakem pogledu lepo uspelo in moremo vrlim obmejnim Sokolom izreči naše bratske čestitke in »Le naprej brez miru...«

SOKOLSKI PRAZNIK V POLJANSKI DOLINI

V okviru Petrove petletnice je razvilo sokolsko društvo Gorenja vas — Poljane dne 17. julija t. l. naraščajski prapor, ob veliki udeležbi Sokolstva iz vse Selške doline, Zirov, Kranja, Skofjeloke, Stražišča, Tržiča in drugod.

Slavnost se je pričela v soboto v Gornji vasi s počastitvijo umrlih članov in članic na vaškem pokopališču in podoknico kumici prapora s. Vidi Hribarjevi. Obeh večerih prireditelj se je udeležilo domače prebivalstvo v izredno velikem številu. Na slavnostni praznik v nedeljo smo se najprej poklonili na grobu naših rojakov br. dr. Ivana Tavčara in njegove soproge s. Franje, katerih grobova smo okrasili s cvetjem, 12 sokolskih praporov pa se je poklonilo v njun spomin. Ob 11. je bila velika povorka po vasi, navdušeno pozdravljena od domačinov in letoviščarjev. Popoldne je prihrumela nevihta s ploho in tako se je razvijte prapora izvršilo v dvorani sokolskega doma, ki je bila premajhna, da bi sprejela vso to ogromno množico. Prišel se je svečani akt razvijte. Brat starosta je pozdravil kumico, župnega starosta br. Špicerja in družge in svoj govor zaključil s pozdravom sokolskemu kralju Petru II. med izgranjem državne himne. Kumica je nato razvila prapor, privezala nanj spominski trak in ga izročila mlademu praporščaku v varstvo. V imenu župne uprave je nato govoril župni starosta br. Špicar, ki je bodril mladino k vztrajnemu delu, za njim pa je pozdravil sokolsko družino soustanovitelj društva

in dolgoletni šol. upravitelj v Poljanah br. Lovro Perko. Slednjič je godba zaigrala sokolsko »Hej Slovani«, nakon je bila lepa svečanost razvijte končana. Ker je med tem prenehalo deževati je odšlo Sokolstvo v povorki na telovadišče, kjer je bila ob veliki udeležbi javna telovadba, ki je prav lepo uspela. Nastopili so vsi telovadni oddelki s prostimi vajami in na orodju in bili deležni topliega odobravanja. Prijetna zabava v Sokolskem domu je zaključila lep sokolski praznik.

SOKOLSKI PRAZNIK NA VRHNIKI

Sokolsko društvo Vrhnika je dne 16. i 17. julija t. l. na svečan način proslavilo kar tri pomembne jubileje: 30. letnico obstoja društva, 25. letnico, odkar nosi častiljevi prapor br. Nace Kunstelj na čelu sokolskih vrst in 20. letnico, odkar načeljuje oz. vodi tehnično delo v društvu br. Slavko Vuk.

V soboto 16. julija ob 21. je bil v dvorani Sokolskega doma zbor članstva. Temu slavnostnemu zborovanju so prisostvovali v velikem številu častniki vrhniške garnizije s polkovnikom Šaškijevićem in podpolkovnikom Metikošem na čelu in veliko število zavednih Vrhničanov.

Zborovanje je otvoril starosta br. Stanko Hočevar, ki je najprej pozdravil vse odlične goste, orisal zgodovino društva, zatem pa omenil oba jubileja br. Kunstlja in Vuka. V znak hvaležnosti in priznanja je izročil br. starosta br. Kunstlju lično diplomu in prečital čestitke I. nam. staroste Saveza SKJ br. Gangla, kar je vzbudilo viharne ovacije br. Ganglu in jubilantu. Za oba slavljence se je v vznešnih besedah zahvalil načelnik br. Slavko Vuk, nakon je bila na telovadišču bengalična razsvetljava, sokolsko članstvo pa je ostalo na intimnem sestanku in vzbujalo spomine pred 30. leti.

Na slavnostni dan se je zbralo na Vrhniku, ki je bila po večini v državnih zastavah dokaj velika množica Sokolstva in občinstva, ki pa bi bila gotovo še večja, da ni prihrumela baš v prvih popoldanskih urah nevihta s ploho, ki je marsikoga zadržala doma. Vkljub neugodnemu vremenu se je ves spored izvršil v vseh točkah. Ko je neurje ponehalo je odšla po vrhniških ulicah sokolska povorka s konjenico, cerkniško godbo in praporima, v kateri je korakalo okrog 300 pripadnikov. Povsod je občinstvo sokolske vrste navdušeno pozdravljalo in obsulo s cvetjem.

Po vrnitvi na telovadišče se je ob 17. pričela javna telovadba. Na telovadišče so prišli vsi oddelki in vod naše hrabre vojske, vsi navdušeno pozdravljeni. Ob igranju državne himne je bila izkazana čast državni zastavi, potem pa je pozdravil vse navzočne starosta br. Hočevar, ki je svoj govor zaključil s pozdravom sokolskemu starešini kralju Petru II, med viharim vzklikanjem vseh navzočnih. Pri telovadbi so nastopili s prostimi vajami moška in ženska deca, oba naraštaja, člani in članice in viharno

pozdravljen vod vojakov vrhniške posadke s puškami. Vse proste vaje so bile prav dobro izvedene, posebno pa je ugajala orodna telovadba, saj je v vrsti nastopil naš mednarodni tekmovalac br. Jože Vadnov, ki je na orožni vaji na Vrhniku. Vrsta je s svojimi vajami na drugo in bradlji žela zasluženo pohvalo gledalcev. Ob zaključku javne telovadbe so prišli na telovadišče vod vojske in vsi telovadni oddelki, ki so napravili krasno skupino inicijalko »A« Aleksander, zapeli sokolsko himno »Hej Slovani«, nakon je bila spuščena državna zastava. Brat načelnik se je vsem zahvalil za udeležbo, mlada deklica pa mu je poklonila krasen šopek z državno trobojnico. S petjem »Le naprej brez miru...« so zapustili med viharimi ovacijami telovadišče vsi oddelki, nakon je bila na telovadišču do odhoda vlakov prijetna zabava.

SOKOLSKO DRUŠTVO SRPSKE MORAVICE

Dana 19. juna o. g. Sokolsko društvo Srpske Moravice održalo je svoju javnu vežbu uz učestvovanje bratskih društava Ogulin, Dugaresa, te čete Gomirje, koja je odlično uspela kako moralno tako i u materijalnom pogledu.

Bratsku župu Karlovac zastupao je brat Sablič, starešina župe, a načelnikstvo župe brat Blašković, načelnik.

Program je bio obilan i vrlo dobro izveden što se ima zahvaliti pored ostale braće najviše sestri Vidi Protić, koja je uložila najviše truda oko uvečavanja.

Pozdravni govor održao je starešina društva brat Milan Kvrđić, sećajući se ujedno svih onih heroja koji dadoše svoje živote za naše oslobođenje i čiju dvadesetgodisnjicu slavimo ove godine. Na završetku programa govorio je brat Sablič o sokolskoj Petrovoj petoletnici, zavetnoj misli, o putu na slet u Prag, sokolskoj ljubavi itd.

Nakon završetka javne vežbe razvila se igranka u Sokolskom domu uz zvuke sokolske glazbe bratskog društva Karlovac.

D. M.

SOKOLSKO DRUŠTVO GOSPIĆ POKLO- NILO SE JE PRED SPOMENIKOM KRALJA-UJEDINITELJA NA UDBINI

U centru male ali u istoriji poznate Ud-bine podignut je ove godine vrlo lep spomenik Kralju Ujedinitelju, a podigoše ga verni sinovi ove zemlje naši iseljenici iz Amerike.

U nedelju dne 26. juna o. g. sa 4 velika i 2 mala putnička automobila krenuli su Sokoli iz Gospića da se u Udbini poklone uspomeni Prvog Sokola i Oca Otadžbine.

Tačno u deset sati ušlo je 160 Sokola i Sokolica u stroju sa glazbom na čelu u Udbinu i postrojilo se oko spomenika, gde je kratkim govorom pozdravio i zaželio dobrodošlicu starešina udbinskog društva br. Veinović. Posle njega uzeo je reč starešina

gospickog društva brat dr. Petar Zec, koji je u zanosnom i ganutljivom govoru evocirao uspomene na Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja. Govor je saslušan u pobožnoj tišini, a svima prisutnima su suze navrle na oči. Na kraju govora kliknuli su svi »Slava Kralju Ujedinitelju« i »Živeo Kralj Petar II«, a glazba je intonirala državnu himnu. Zatim je starešina br. dr. Zec položio na spomenik vrlo lep buket svežih ruža sa jugoslovenskom trobojnicom i time je ova kratka, ali vrlo lepa i dostojanstvena svečanost bila dovršena. Posle toga su se braća i sestre razišle po parku u kome je društvena glazba koncertirala, a popodne u 14.30 krenuli su natrag u Gospić. Toga dana priređivala je četa u Medku svoju javnu vežbu pa se je celokupno članstvo iskrcalo u Medku i tamo ostalo par sati, da pomogne braću i sestre, koji su priredili jednu zaista vrlo uspešnu vežbu i na kojoj je nastupilo 20 članova vežbača sa praškim vežbama. S. V.

LEP TELOVADNI NASTOP VERŽEJSKEGA SOKOLA

Sokolsko društvo v Veržeju je proslavilo 29. junija 10. letnico svojega obstoja s telovadnim nastopom, ki se je vršil na telovadišču pred Hedžetovo dvorano.

Po sprejemu gostov na kolodvoru se je razvila dolga povorka, ki je krenila z ljutomersko godbo na čelu na telovadišče. Poleg mnogih domačih Sokolov je bilo v povorki mnogo Sokolov iz Ljutomera in Murske Sobotne.

Telovadni nastop se je začel s pozdravom državnih zastavi ob intoniranju državne himne. Nato je pozdravil goste starosta domačega društva br. Kozar. Navduševalni in vzpodbujajoči govor staroste je bil od strani vseh navzočih sprejet z velikim navdušenjem.

Društvu je čestital k 10. letnici okrožni načelnik br. Stopar, a za prekmursko Sokolstvo je čestital društvu br. Niševičer. Domači prosvetar je vzpodbujal članstvo k vztrajnemu delu v prid naroda, države in kralja.

Sledile so telovadne točke moške in ženske dece (72), moškega in ženskega naraščaja (36), nato pa članov in članic ločeno. Vse vaje so bile brezhbno, strumno in skladno izvedene ter so bili nastopajoči sproti od občinstva tople nagrajeni. Sledil je nastop šestih ob spremljavi klavirja, raznoterosti dece, in orodna telovadba na drogi in konju. Orodna telovadba je zadivila navzoče, ki so telovadeče sproti nagradili. Ob koncu je ob nastopu vseh telovadnih oddelkov bila sneta državna zastava, nakon je godba zaigrala sokolsko »Hej Slovani«, ki jo vse pelo.

Telovadni nastop v Veržeju, pri katerem je sodelovalo 167 telovadečih, je pokazal, da se v društvu marljivo dela in da je v naša podeželska društva prišel nov duh borbenosti ki podžiga k novemu in vztrajnemu delu po geslu: »Le naprej...« -ko.

mora rukovoditi i sprovesti tako, da se i tom građevinom doprinese koordiniranju celokupnog delanja oko harmoničnog vaspitanja jugoslovenskog naroda. Tako se je u pomenutoj raspravi predložilo jedno ispravno rešenje sokolskog sletišta u Beogradu: u prestonici Jugoslavije mora se podići „Park za telesno vaspitanje“, koji će obuhvatiti i sokolsko sletišta i olimpijski stadion, kao i visoku školu za telesno vaspitanje, a pored toga da taj park služi i kao vežbalište za potrebe Beograda. Dalje park za telesno vaspitanje treba iz svojih sredstava da podigne i rukovodi sama država, uz saradnju opštine grada Beograda. Konačno, po mišljenju Saveza Sokola, park za telesno vaspitanje mora se smatrati za državni institut prvog reda, kojim će se u velikoj meri doprinositi stvaranju, podizanju i učvršćavanju narodne odbranbene snage. Razume se samo po sebi, da izgradnji parka za telesno vaspitanje u Beogradu treba da prethodi rešenje pitanja najpotrebnijih vežbališta za telesno vežbanje u celoj državi.

U raspravi „Sokolski stadion u Beogradu“ pretpostavljalo se, da je svima onima koji imaju bilo kakvu vezu sa telesnim vaspitanjem, najmanje poznata suština, organizacija i potreba sokolskih sletova i olimpijskih igara. Dalje se pretpostavljalo, da su merodavni činiooci, ako ne već pre, a ono bar nakon što je bila objavljena pomenuta rasprava, uzeli u obzir iznesena izlaganja u toj raspravi. (Po više primeraka te rasprave dostavljeno je svim onima koje je trebalo to pitanje da zanima). U

raspravi je bilo izrekom ukazano: „Izgradnja parka za telesno vaspitanje u Beogradu mora da izvire iz celokupnih potreba za vežbalištima u Beogradu. Park treba da je kruna tog sistema. A dobro smišljen sistem treba da je pitanje prvog reda, kada se izrađuje regulacioni plan grada Beograda. Prema tome će se mnoga ta dispozicija u regulacionom planu grada Beograda morati prilagoditi osnovnom rasporedu budućeg parka za telesno vežbanje.“ Medutim, tok događaja pokazao je, da pomenute pretpostavke nisu važile ni pre nego što je bila objavljena rasprava „Sokolski stadion“, što više, da te pretpostavke danas još manje važe.

Godine 1937 objavljena je studija Ing. Aleksandra Krstića, šefa oteka za parkove i pošumljavanje Beograda, „Problemi uređenja Beograda i njegove okoline — Pošumljavanje i ulepšavanje“. Kako je ta studija bila prethodno objavljena u časopisu Beograda, moramo pretpostaviti, da se izlaganja Ing. A. Krstića, uglavnom, podudaraju sa mišljenjem merodavnih činilaca opštine grada Beograda. U toj se brošuri pokušava rešiti problem „podizanja gradskog zelenila i izgradnje zelenog pojasa“ grada Beograda. Pomenuti problem, koji ujedno treba da obuhvata i potrebna vežbališta za telesno vežbanje (uključivo pitanja stadiona i parka za telesno vaspitanje), težilo se brošurou „Problem uređenja Beograda“ da „reši na široj osnovi i u potpunom skladu sa zahtevima savremenog urbanističkog stremljenja...“ Naročito — što se tiče pitanja izgrađivanja „stadiona“ — u

brošuri se uopšte nije osvrtao na načelna izlaganja u studiji „Sokolski stadion u Beogradu“, već je pitanje izgradnje stadiona u Beogradu — po našem mišljenju — raspravljano na posebnom pogrešan način, koji je vrlo daleko od „savremenog urbanističkog stremljenja“. Što više, u brošuri „Problemi uređenja Beograda“, po našem mišljenju, uopšte je posve pogrešno shvaćeno rešavanje problema potrebnih zelenila za osvežavanje u gradovima a još manje se rešilo pitanje potreba olimpijskih igara i sokolskih sletova, kako će to biti pokazano u ovoj raspravi. Tako se brošurou „Problemi uređenja Beograda“ nije moglo da predvidi sve što je moguće za jednu velegradsku zajednicu, za njen udoban život i nesmetan razvitak, kako se to pominje u brošuri (D. 8 str. 4).

Nedostaci i greške u brošuri „Problemi uređenja Beograda“ našle su neželjen odjek u javnosti, naročito prilikom raspravljanja tog pitanja u dnevnoj štampi, a dnevna štampa bavila se sa pitanjem izgradnje stadiona u Beogradu u poslednje vreme često i vrlo opširno. Nesigurnost nastala takvim tokom raspravljanja „pitanja stadiona“ u Beogradu, još je više pojačala raznovrsnost i neodređenost u pogledu termina kojima se služilo prilikom raspravljanja.

Pogrešno shvatanje problema potrebnih zelenila za osvežavanje u Beogradu, pogrešno raspravljanje pitanja izgradnje „stadiona“ i konačno neodređenost u terminologiji, izazvali su: da se je u javnosti čas govorilo o jednom stadionu,

pa onda o dva, šta više i tri stadiona, čas opet o dva stadiona i o jednom sportskom parku itd., dok se je pitanje škole za telesno vaspitanje spominjalo samo onako sporedno. Ni u jednom slučaju nije se pokušavalo: analitičkim metodama ispitati funkcionalne zadatke pojedinih objekata, koji imaju da služe za telesno vaspitanje (olimpijski stadion, sokolsko sletišta, park za telesno vaspitanje itd); pa da se na osnovu tih ispitivanja donesu potrebni zaključci. Takvom ispitivanju nije isto tako prethodilo proučavanje potrebnih zelenila za osvežavanje u Beogradu. Konačno, nije se pokušavalo postići potrebna sistematska povezanost između rešenja potrebnih zelenila za osvežavanje i svekolikih vežbališta za telesno vežbanje, u veza sa uređajnim osnovama grada Beograda.

Da se doprinese tome, kako bi se po mogućnosti nadoknadilo propušteno, a eventualno popravilo pogrešno, pokušaće se ovom raspravom: obuhvatiti, uglavnom, ceo problem potrebnih vežbališta za telesno vežbanje u Beogradu, kao dela problema zelenila za osvežavanje, pa će se zatim izneti načelni predlozi — kako bi trebalo rešiti pitanje olimpijskog stadiona, sokolskog sletišta i parka za telesno vaspitanje u Beogradu. Time će se doprineti, da će nadležni činiooci moći za grad Beograd izvršiti odgovarajući pravilni raspored i raspodelu potrebnih vežbališta za telesno vežbanje, olimpijskog stadiona, sokolskog sletišta i parka za telesno vaspitanje u okviru regulacionog plana Beograda. —

DRUŠTVENI PREDNJAČKI TEČAJ SINJSKOG SOKOLA

Radi nesokolskih prilika, koje su u zadnje doba nastale u sinjskom Sokolskom društvu, zapretila je bila pogibelnost, da to staro i nekada vrlo aktivno društvo sasvim propadne.

Neki članovi stare uprave, koji su bili izabrani i u novu upravu, dali su odmah na prvoj i drugoj društvenoj sednici ostavke. K njima se pridružio načelnik, načelnica i još nekoliko članova prednjačkog zbora, koji su bez znanja uprave raspustili i svoje kategorije. Nova uprava svesna svoje teške dužnosti i odgovornosti, našla se odjednom u veoma kritičnom položaju: otpustiti ili energično i sokolski nastupiti. Prihvativši ovu drugu odluku, pristupilo se reorganizaciji društva onako skoro kao što se radi ispočetka, nu pod još težim okolnostima, jer se sa raznih strana nastojalo omesti svaku njihovu inicijativu. I hvala visokoj sokolskoj svesti i ustrajnosti, neprijatelji Sokola nisu uspjeli da suzbiju taj novi sokolski rad.

Upravni odbor računajući na ono malo ljudi — ali dobrih Sokola što ostaše, shvatio je da bez prednjačkog zbora nema ni pravog sokolskog rada. Radi toga odmah se počelo raditi na osnivanju prednjačkog tečaja. U poručniku bratu Lj. Stojakoviću (nekadašnjem načelniku zagrebačkog Sokola br. 2 itd.) nadosmo odličnog i teoretičara i praktičara, koji se svojski zauzeo za tečaj. On je sastavio plan, odredio predavače i 16. maja o. g. započeo je prednjački tečaj sa 13 tečajaca muških i ženskih. Tečajci su bili tačni i marljivi. Tečaj je redovito trajao do 10. juna o. g., a 19. juna 10 tečajaca položilo je pismeni, usmeni i praktični ispit sa vrlo dobrim uspehom.

Predavalo se 5 sati iz sokolske ideologije, 5 sati iz istorije Sokolstva, 4 sata iz higijene, prve pomoći itd., 3 sata iz sokolske administracije i 3 sata iz sokolske organizacije, a o Tirševu gimnastičkom sustavu predavao je brat Lj. Stojaković 20 sati teorije, a praktično mnogo više. Ostali predavači bili su braća: dr. P. Tripalo, puk. M. Rašović, dr. V. Trojanović, učitelj P. Trek i učitelj J. Boko.

Svi tečajci sa nekoliko starih prednjaka primili su kategorije i marljivo rade, osim toga brat načelnik Lj. Stojaković svake sedmice održava i prednjački čas, koji traje po 2—3 sata.

Sa ovakvim radom nadamo se da će sinjsko Sokolsko društvo moći da opet časno i dostojno nosi svoje sokolske imo.

SOKOLSKO DRUŠTVO OGULIN

Dne 12. juna o. g. priredilo je naše društvo — kao uvodnu svečanost proslave 20-godišnjice Kraljevine Jugoslavije i smotru za X svesokolski slet u Pragu — svoju društvenu javnu vežbu.

Na javnoj vežbi nastupile su sve kategorije članstva uz sudelovanje dragih nam gostiju iz Dugereske (9), Gor. Dubrave (12), Otoka (9), Plaškog (15), Srp. Moravica (20), Gomirja (8) i Ogul. Hreljina (3).

Sama priredba počela je u 16 sati povorkom sa sletišta kroz grad, u kojoj je bilo 285 učesnika u odori i vežbačkom odelu.

Pre izvođenja programa kao i na svršetku odana je počast državnoj zastavi po celokupnom članstvu uz sviranje »Sokolskog pozdrava« i »Oj Sloveni«. Goste i članstvo pozdravili su u ime društva starešina br. Bosnić a u ime župe njen izaslanik dr. Blašković, žup. načelnik.

Vežbe su izvođene po programu:

Muška deca (16), proste vežbe; ženska deca (35) proste vežbe; naraštaj muški (32) i ženski (29) proste vežbe; nastup vojske (27) vežbe sa puškama; raznolikosti: naraštaj-ske i dečje kategorije (90), gosti (8) vežbe na spravama; članstvo muško (12), čete (28) i žensko (26) praške vežbe.

Vežbe su uspele može se reći vrlo dobro. Nastup naše dične vojske bio je oduševljeno pozdravljen od svih prisutnih. Steta što je kod vežaba na spravama nastupilo samo jedno odeljenje (8) i na jednoj spravi (razboju). Članske kategorije morale bi biti ipak malo brojnije.

Nakon vežbe razvila se zabava na letnjem vežbalištu, koja je protekla u ugodnom raspoloženju do odlaska glazbe br. društva iz Karlovca.

Cela priredba uspjela je materijalno a što je glavno i moralno, iako su taj dan bile brojne priredbe u Ogulinu.

Zahvalni smo svima, koji su nam bilo čime pomogli a naročito komandantu mesnog bataljona 53 p. p. gosp. p. puk. Stama-

toviću. Naša stalna publika bila je i ovaj puta u punom broju na našoj priredbi. Ovo nam daje potstrek u skromnom sokolskom radu, koji će biti — nadamo se još ove godine — krunisan dovršenjem našeg društvenog doma. Zdravo! R. J.

SOKOLSKO DRUŠTVO KORČULA

Dana 10. juna boravila je u Korčuli Nj. Vel. Kraljica Marija sa svojom sestrom rumunskom princesom Jelisavetom. Kraljica je pregledala sve socijalne i kulturne ustanove u mestu i primila njihove predstavnice.

Uveče u počast Nj. Vel. Kraljice priredilo je naše društvo tradicionalnu korčulansku vitešku igru »Moreška«. Njeno Veličanstvo je sa neobičnom živim interesom pratilo svaki detalj ove čuvene igre.

Sokoli sa otoka, društava Korčula, Blato, Velaluka i Žrnovo te četa Račišće, Pupnat, Smokvica i Čara u impozantnom broju i disciplini sačekali su i pozdravili Kraljicu. Zatim su na priredbi održali špalir. Svega je bilo 488 Sokola u stroju sa glazbom društva Korčula.

Posle priredbi »Moreške« Njeno Veličanstvo toliko je bilo zadovoljno, da je pozvala k sebi oba kralja, kraljevu i zatim starešinu Sokolskog društva Korčula i izjavila, da je sretna što je mogla da vidi ovu starinsku igru.

Gradanstvo je pristupilo u velikom broju oduševljeno aklamirajući Nj. Vel. Kraljicu Mariju.

TAKMIČENJA SOKOLSKE ŽUPE VARAŽDIN

VIII župska takmičenja Sokolske župe Varaždin održana su 12. juna o. g. Na ovim takmičenjima nastupilo je 24 vrste članova, članica i naraštaja te više pojedinaca. Broj takmičara od prošle godine povećao se za 7 vrsta. Naročito su bila zanimljiva takmičenja četa za srebrni lovorvenac blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Ovaj venac ponovno je osvojila Sokolska četa Šenkovec. Sa malo bodova za njom bila je vrlo dobra vrsta čete Nedelišće.

Inače rezultati sa ovih takmičenja su sledeći: 20 vrsta sa 140 pojedinaca takmičilo se u propisanom šesteroboju, osmeroboju i deseteroboju. Članovi društava: prvo mesto postigla je vrsta društva Čakovec, od pojedinaca brat Krnoul (Čakovec). Članovi četa: prvo mesto, vrsta čete Šenkovec, od pojedinaca brat Josip Štegulj (Nedelišće). Članice: prvo mesto vrsta društva Varaždin, od pojedinaka sestra Štefica Purgarić (Varaždin). Muški naraštaj, osmeroboj: prvo mesto vrsta društva Varaždin, od pojedinaca brat Drago Krnoul (Varaždin). Muški naraštaj šesteroboj: prvo mesto četa Šenkovec. Ženski naraštaj: prvo mesto vrsta društva Čakovec, od pojedinaka sestra Majda Stare (Varaždin). Srebrni lovorvenac osvojila je četa Šenkovec za 2 boda više od čete Nedelišće. M. B.

SOKOLSKO DRUŠTVO ISTOK

Na dan 19. juna o. g. Sokolsko društvo Istok sa sedam svojih četa održalo je međuetna takmičenja i javni čas u Metohiji.

U takmičenju uzelo je učesća 112 takmičara. Utakmicama i javnom času prisustvovalo je 2500 gledalaca. Sa područja Sokolskog društva Peč prisustvovalo je također 60 članova od kojih 10 vežbača članova društva i 20 članova sokolskih četa.

Moralni uspeh ove priredbe bio je odličan, jer su i takmičenja i javni čas izvedeni na opšte zadovoljstvo. M. I.

SOKOLSKO DRUŠTVO PAG

Sokolsko društvo Pag održalo je nedavno svoj godišnji javni nastup. Javni nastup priredjen je naveče i to je bila sretna misao. Prostrani trg Kralja Aleksandra I. pred sokolanom nije mogao da primi sve one koji su želeli da vide naše male Sokole i Sokolice, naš naraštaj i članstvo, koji su svojim vežbama zadivili prisutnu publiku.

Javni nastup otvoren je Sokolskim pozdravom kojeg su otpevali vežbači uz pratnju društvene glazbe. Sledile su zatim vežbe. Najpre su nastupila ženska deca, koja su bez prigovora odvežbala vežbe sa venčićima; zatim ml. muška deca, koja su izvele 4 igre te koja su opravdano bila nagrađena burnim pleskom. Starija muška deca nastupila su sa slikovitim prostim vežbama, a zatim su nastupili članovi sa prostim praškim vežbama, koji su izveli svoje vežbe tako, da su zasluženo poželjni ogromnom aplauz. Muški naraštaj je na opšte zadovoljstvo izveo svoje vežbe. Sledile su još tri točke programa. Sve vežbe izvedene su uz pratnju društvene glazbe. Materijalni uspeh bio je dobar. — J. G.

SOKOLSKA ČETA GOLUBINCI

Dne 19. juna o. g. održana je na letnjem vežbalištu kod Sokolskog doma javna vež-

ba Sokolske čete u Golubincima uz sudelovanje bratskih društava: St. Pazove, Bačajnice, St. Banovaca, Indije i četa: Krčedin i Novi Karlovci. Pre nastupa prošla je povorka od Narodne škole svim ulicama do Sokolskog doma, u kojoj je učestvovalo preko 260 Sokola.

Sva sedišta na ovoj vežbi bila su rasprodana i gledaoci su oduševljeno pratili pojedine tačke nastupa. Tačke programa, kojih je bilo sedam, izvela su starija ženska deca, mlada ženska deca, muška deca, ženski naraštaj, članovi, članice i starija braća. Svega je nastupilo 213 Sokola i Sokolica. Naveče održana je uspešna veselica.

Ova javna vežba postigla je pun moralni i materijalni uspeh.

JEDNOGODIŠNJI TEČAJ MINISTARSTVA ZA FIZIČKO VASPITANJE NARODA ZA SPREMANJE NASTAVNIKA TELESNOG VASPITANJA PO ŠKOLAMA

Na osnovu rešenja Gospodina Ministra fizičkog vaspitanja naroda, da se u Beogradu održi jednogodišnji tečaj za spremanje nastavnika telesnog vaspitanja po školama, Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda raspisuje natečaj za prijem 50 služalaca u jednogodišnji tečaj za spremanje nastavnika telesnog vaspitanja.

Molbe za prijem u tečaj šalju se Ministarstvu fizičkog vaspitanja naroda do 20. avgusta 1938. godine. Propisno taksiranoj molbi kandidat treba da priloži sledeće dokumente:

- 1) Krštenicu,
- 2) Svedočanstvo o položenom ispitu zrelosti (srednje ili učiteljske škole),
- 3) Uverenje da je kandidat državljanin Kr. Jugoslavije,
- 4) Uverenje da nije ženjen,
- 5) Fotografiju veličine 6 X 9 u vežbačkom odelu.

Kandidati ne mogu biti mladi od 18 godina i ne smeju biti stariji od 26 godina. U prvom redu uzeće se u obzir svršeni filozofi i abiturienti, koji su položili ispit za rezervne oficire.

Kandidat, koji bude odgovarao uslovima ovog natečaja, pozvaće se na prijemni ispit i lekarski pregled.

Prijemni ispit je praktičan i u njemu kandidat treba da postigne ove minimalne uspehe:

- Trčanje na 100 metara 13,5 sekundi;
- Trčanje na 2000 metara 8 minuti;
- Skakanje u visinu 135 cm.;
- Skakanje u daljinu 475 cm.;
- Bacanje kugle 7,25 kg 8 metara;
- Plivanje na 100 m, proizvoljnim stilom 2 minute;

Uzimak — na vratilu doskočnom daskom.

Kandidati, koji budu pripušteni prijemnom ispitu i lekarsko-komisijom pregleda, biće o terminu ispita i lekarskih pregleda izvešteni pojedinačno.

SAVEZ SKJ STUPIO KAO ZADRUGAR U CENTRALNU ZADRUGU ZA LEKOVITO BILJE U NOVOM SADU

Da bi naše članstvo, naročito ono u siromašnim krajevima, koje se bavi skupljanjem lekovitog bilja, moglo što više ovaj posao razviti i bilje što bolje unovčiti, Savez S. K. J. odlučio je da sa svima svojim jedinicama pristupi kao kolektivni zadrugar u Centralnu zadrugu za lekovito bilje u N. Sadu.

Pravilnik o sokolskom naraštajskom putovanju

1. U svrhu što boljeg upoznavanja domovine i naroda osnivaju se kod sokolskih jedinica svratišta za putujuće sokolski naraštaj. Spisak svratišta za celu državu izdaje načelništvo Saveza svake godine do 14. juna. Jedinice koje pružaju putujućem naraštaju besplatna prenočišta bilo u svojim prostorijama, bilo kod svojih pripadnika treba da ista prijave župi do 1. maja svake godine na propisanom formularu.

2. Svratištima mogu se naraštajci koristiti samo od 1. juna do 30. septembra svake godine.

3. Naraštajac koji želi da se koristi sokolskim naraštajskim svratištima treba da se pri dolasku u sedište jedinice prijavi određenom licu koje je navedeno u spisku svratišta i dobrotvora. Istome treba da preda svoju putnu legitimaciju koju će mu izdati jedinica kojoj pripada. Formular legitimacije koja mora biti snabdevena fotografijom propisane veličine Saveza. Taj funkcioner društva uputiće ga na svratište.

4. Za korišćenje svratišta svaki će naraštajac naplaćivati po 1 din. za svaku noć provedenu u svratištu. Prikupljeni novac upotrebiće jedinice za održavanje svratišta.

5. Svaki naraštajac može boraviti u jednom mestu najviše 7 dana, to znači da se može koristiti sokolskim svratištima 7 noći.

6. Pre polaska sa svratišta treba naraštajac da se ponovo javi određenom licu koje će mu vratiti legitimaciju u koju je u posebnu za to određenu rubriku upisao ocenu vladanja i potvrdio pečatom jedinice i potpisom. U oceni ne sme se ništa crtati ni ispravljati. Legitimacije u kojima su crtane i ispravljane ocene treba oduzeti i takvim naraštajcima ne sme se pružati povlastica u sokolskim naraštajskim svratištima.

7. U svratištima treba da se naraštajci tačno pridržavaju kućnog reda koji mora biti vidno istaknut u svratištu.

8. Naraštajcima, koji su za vreme bivanja u jedinici načinili veće istupe, koji nisu na kakav način ne doliče sokolskom pripadniku i na štetu su ugleda Sokolstva, treba legitimaciju odmah oduzeti i poslati jedinici koja ju je izdala sa tačnim podacima o istupu.

9. Legitimacija važi samo za jednu godinu. Svake godine izdaje se legitimacija u drugoj boji. Nove se legitimacije mogu izdati onima koji su već istu imali tek po povratku stare legitimacije.

10. Prenosišta će dodeljivati naraštajcima za to određeni brat po redu njihovog pristizavanja. Ako su sva mesta za spavanje zauzeta, naraštajci koji su stigli kao poslednji nemaju pravo tražiti nikakvu povlasticu.

11. Do kraja oktobra svake godine treba da svaka jedinica podnese svojoj župi tačan izveštaj o naraštajskim putovanjima, sastavljen po upustvima načelništva Saveza, i to u dva primerka od kojih će jedan zadržati župa, a drugi sprovesti Savezu.

12. Svu prepisku i organizaciju naraštajskih putovanja i svratišta (spremanje svratišta, sastavljanje izveštaja i drugo) nekada vode naraštajci sami pod nadzorom jednog brata iz načelništva ili prednjačkog zbora. Samo upisivanje ocena u legitimacije po tač. 6 i 8 ovog pravilnika mora da vrši sam dotični brat.

NAČELNIŠTVO SAVEZA SKJ OMLADINSKI OTSEK

NETAČNA VEST O SOKOLSKOM DRUŠTVU ROGATICA

Povodom beleške objavljene u jednom od prošlih brojeva beogradskog dnevnika »Vreme«, pod naslovom »Sokolske prostorije u Rogatici leglo malodobnih kokara«, Sokolska župa Sarajevo podela je izvide i utvrdila, da su navodi u pomenutoj belešci kroz neistinit. Stvar je naime u ovom:

Sokolsko društvo Rogatica, u pomanjkanju svog vlastitog doma, iznajnilo je u mesnoj opštinskoj kafani jednu prostoriju za vršenje administrativnih poslova društva i održavanje društvenih sednica. U toj istoj kafani, pored sobe koju ima Sokolsko društvo, nalaze se i druge prostorije sa baštom koje su izdate pod zakup privatnom licu za kafanu, u koje prostorije, prema ugovoru sa opštinom, osim sokolske sobe, može zalaziti i ostala publika. Odbor Sokolskog društva Rogatica čim je izišla navedena beleška u »Vremenu« poveo je istragu i konstatovao, da nikada i niukom slučaju nije se niko kartao u sokolskim prostorijama. Da bi se u buduću znalo i razlikovalo da čitava zgrada ne sačinjava sokolske prostorije, uprava društva Rogatice zaključila je da svoju naslovnu tablu, koja se je do sada nalazila na ulazu u baštu pomenute kafeane, prenese na ulaz u sokolske prostorije.

IZGUBLJENE STVARI NA POVRATKU SA PRAŠKOG SLETA

Prigodom povratka naraštajskog voza iz Praga, naraštaj Sokolske župe Zagreb morao je putem da sa svojom prtljagom nekoliko puta prelazi iz vagona u vagon. Prigodom tog selenja slučajno su zamenjene i neke stvari, kao: cipele, ogrtači i drugo. Osim toga tom prilikom izgubio se i kaput savezne načelnice sestre Skalarjeve, koji je, verovatno, ostao u vagonu iz koga se je morala da preseli, pa ga je tako, ne znajući čiji je — a da se ne izgubi — poneo možda koji brat ili sestra. Taj ogrtač međutim nije predan u uredu za nadene stvari na stanici u Zagrebu kao ni na stanici u Ljubljani. Radi toga mole se braća i sestre, koji su se vraćali ovim naraštajskim vozom da jave župi Zagreb ako što znadu o tome ogrtaču i o drugim izgubljenim stvarima.